

2015 m. sausio 30 d., penktadienis

Nr. 4 (1110) Kaina 0,81 Eur / 2,80 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

2

Muziklas jaunimui „Styga“

3

Trio „Claviola“ koncertas

4

„Balto Dievo“ režisierius Kornél Mundruczó

5

Yanos Ross spektaklis Lenkijoje

Eglės Ridikaitės bobutės skarelės

9

Nauji filmai – „Trečias žmogus“

Teodoro Kazimiero Valaičio parodos fragmentas

J. LAPIENIO NUOTR.

Menininkas ir jo laikas

Pokalbis su parodos „Teodoras Kazimieras Valaitis. 1934–1974“

kuratore Giedre Jankevičiūte

Komentuodama retrospektyvinę Teodoro Kazimiero Valaičio kūrybos parodą, ne kartą minėjote, jog ji yra unikali, etapinė Lietuvos parodų rengimo praktikos požiūriu.

Visi didieji pasaulio muziejai turėti parodų strategiją ir vadinančią major exhibitions parodų tradiciją. Peržvelgus bet kurios tokios didžiosios parodos katalogą matyti, kad prie jos dirba grupė žmonių – vienės idėjinis lyderis, kuris suburia tyrejų grupę, parodos rengėjų komanda ir koordinuoja darbą. Tekstus katalogui dažniausiai rašo keli specialistai. Tokiu būdu paroda ir jos dokumentas – katalogas – tampa kultūros raidos katalizatoriumi. Kuriamas kritinis istoriografinis diskursas. Viso to mums labai trūksta – dėl ydingos parodų finansavimo praktikos, neprognozuojamo, neaiškais kriterijais reguliuojamo jų rengimo proceso ir dėl išsaknijusių dailės leidinių stereotipų. Iki šiol tebesame kamuojami nepasotinamo albumų su nedidele įžangėle alkio, kuris kilo sovietmečiu, tačiau mūsų laikais jau turėtų trauktis. Atsirado krūvos niekam nereikalingų ir ne-

įdomių leidinių, jiems išleista daugybė lėšų, nors pinigus galima buvo investuoti į tyrimus ir kur kas vertingesnių knygų leidybą. Vakarietiška parodos katalogo samprata neįsišaknijo, nors pavienių mėginių ją keisti esama. Tad Valaičio kūrybos paroda padeda pamatyti, ką igytume, jei pamégintume elgtis pagal nusistovėjusią pasaulinę praktiką.

Puiku, kad sutapo kelios aplinkybės – Valaičio šeima kreipėsi į Nacionalinę dailės galeriją, norėdama, kad artėjantis dailininko aštuoniasdešimtmmetis būtų pažymėtas didele retrospekyva. Pasiūlymas sutapo su viena svarbiu NDG veiklos krypciu – tyrinėti ir pristatyti visumonei pokarinių Lietuvos modernizmą, iš naujo jį ivardinti platesniame kontekste. Darbą gerokai palengvino Lietuvos mokslo tarybos paskelbta kultūros tyrimų viešinimo programa. Laimėjė konkursą gavome lėšų tyrimams, vizualinės medžiagos pirkimui, komandiruotei į Maskvą, informacijos pateikimui užsienyje, pavyzdžiui, Japonijoje. Be viso šito daugybė svarbių duomenų, faktų apie Valaitį ir jo laiką taip ir nebūtų atskleista. Ne-

užtenka remtis vien prisiminimais, kritikos straipsniais, amžininkų nuomonėmis. Žmogaus atmintis – subjektivus dalykas. Žinoma, amžininkai ir jų mintys – taip pat aukso vertės medžiaga, bet tai tik siūlo galiliukas. Tačiau vėlgi – be tyrimų, kurie neįmanomi be finansinės paramos, taip ir liekame tik su tuo siūlo galu rankose...

Jau minėjau, kad tokios apimties paroda – komandinis darbas, kurį atlieka kelių sričių profesionalai. Čia kalbu ne apie tekstus katalogui rašiusius architektūros istorikę Mariją Drėmaitę ir istoriką Neriją Šepetę, bet apie sumanymo vizualizacijos autorius. Mūsų atveju tai buvo muziejininkė Ieva Mazūraitė-Novickienė, dizainerė Indrė Klimaitė, architektai Rokas Kilčiauskas ir Aleksandras Kavaliauskas, kuris yra ne tik NDG architektas, bet ir Valaičio šeimos narys, gerai pažįstantis jo kūrybinį palikimą. Kad darbas vyktų sklandžiai, reikėjo kartu priimti bendrų sprendimų, kurie vienims būtų aiškius ir nekelštų abejonių.

NUKELTA | 6 PSL.

Styga ir Griauciai

Ispūdžiai po spektaklio „Styga – miuziklas apie mūsų gyvenimą“ premjeros

Algirdas Klovai

Muziklo žanras Lietuvoje nėra labai populiarus, mėgstamas ir gausiai statomas. Neturime pakankamai šio žanro autorų ir atlikėjų. Tiesa, pastaruoju metu jaunų žmonių veikla suaktyvėjo, kuriasi jaunimo miuziklų organizacijos. O štai sausio viduryje, Vilniuje, Šokio teatro scenoje, pavyko pamatyti vieną visiškai naują kūrinį, kuriame pagrindiniai aktoriai ir dainininkai buvo vaikai ir paaugliai, žinoma, šalia suaugusiųjų, kurie tokius ir vadino. Tai Arūno Navako ir Gintaro Samsono „Styga – miuziklas apie mūsų gyvenimą“ – modernus muzikinis sceninių kūrinių jaunimui, kurį statant dalyvavo 72 dalyviai iš aštuntinių pasaulio šalių. Vien tik chore 22 vaikai – tai B. Dvariono muzikos mokyklos moksleivių choras „Viva Voce“, vadovaujamas Virginijos Katinėnės ir Raimundo Katino, dar vienuoliukai paaugliai – „Griauciai“

grupės dalyviai ir jų draugai, trylika solistų, šokėjai ir didžiulis būrys vizualinio sprendimų autorių ir vykdytojų. Spektaklio scenografė, Londono scenografių studijuojanti Milda Samsonaitė įtraukė į darbą savo bendramokslius ir jų draugus iš īvairių pasaulio kampelių. Mintis įdomi – kaip skirtinti žmonės pasižiūrėti į visa tai, kas vyksta scenoje. Spektaklio muzikinė stilistika labai marga, taigi norėjosi, kad ir vizuališkis sprendimas remtųsi īvairių jaunu menininkų darbais, kad atispindėtų jų požūriai. Vaizdo apipavidalinimo autoriai – Londono universiteto kalbos ir dramos mokyklos „Royal Central“ auklėtiniai, Amsterdamo universiteto studentai, Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Dailės skyriaus moksleiviai. O dar jei pridėsim visus tekstų autorius, režisierius ir mokytojus, surinksime gausybę žmonių.

„Styga – miuziklas apie mūsų gyvenimą“ – tai naujas muzikinis spektaklis visai šeimai. Siužeto centre – jauna, kūrybinga paauglė Sigitė, pravarde Styga, jos mėginimai at-

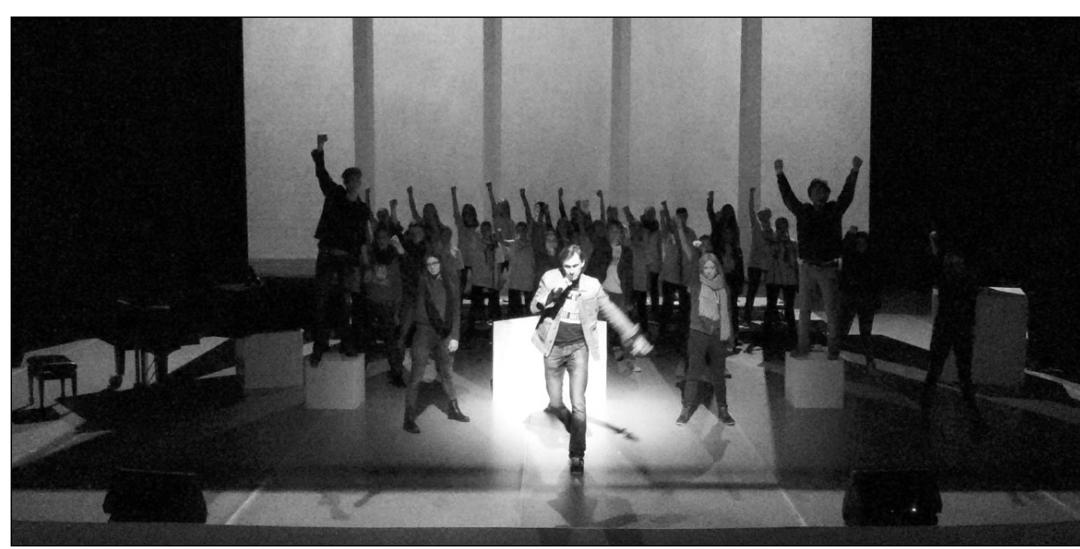
rasti savo pašaukimą ir neišvengiamą kova su jai nepriimtina realybe. Mergaitė nori tapti dainininke, todėl savo kūrybinę pradžią sieja su underground muzikine grupe „Griauciai“, susiduria su tipiškais paaugliui psychologiniais iššūkiais: nesibai-

Pakytė; MC Medonas – Donatas Medzevičius. Pastarasis personažas yra tarsi viso spektaklio vedėjas, rekviziti turintis sulydyti spektaklio veiksmą, sukilioti istoriją, nes ji nėra labai stipri ir intrigujanti, todėl čia reikėtų aiškesnio vaidybinio

anot kompozitoriaus Arūno Navako, niekas net nepastebėjo, kaip tas ilgas ir sunkus darbas buvo atliktas. Jos surežisavo ir choro judeis, kurie atrodė kiek konservatyvoki, bet gal todėl, kad simbolizuoją akademinės muzikos mokyklas?

tai svarbiausia. O Gintaras Samsonas norėjo, kad visas paauglių pasaulis būtų išreikštas kažkiek kitokia muzika, jis pasiūlė naudoti labai čia tinkančius Kazio Binkio tekstus. Gintaras bandė tai daryti pasitelkęs elektroninę muziką, o aš – roką. Sūaugusiųjų veikėjų charakteristikos išreiškiamos labiau retro, senojo miuziklo muzikos stiliumi. Šiaip stilistika, aišku, labai marga, bet ji specialiai tokia ir į vieną visumą ją apjungti buvo lengviau pasinaudojant elektronika.“

Pasak miuziklo kūrėjų, jiems svarbi edukacinė misija. Patrauklia forma jaunimas supažindinamas su K. Binkio kūryba, kuri savo tematika, maištinga dvasia išlieka aktuali ir šiandien. Kūrinio atlikėjai – veikėjų bendraamžiai, jiems miuziklo siužete givdenamos problemas yra savos ir gerai pažįstamos. Man irgi rūpėjo, kas sugalvojo tokią keistoką temą miuziklui. A. Navakas papasakojo, kad pirmiausiai projektas buvo sumastytas kaip edukacija jaunimui. Autoriai norėjo parodyti, kad muzikos mokymasis nėra toks paprastas dalykas, o gatvės muzika yra šiek tiek kitokia nei profesionalų kuriama, kitoks jos autorių ir atlikėjų profesinis pasirengimas. Po truputį viską dėljojant išėjo toks įdomus rezultatas. Idėja pasiūlė fortepijono pedagogę Regina Jurkoniene, kūrinyje panaudota daugios tekstu. Žodžius dainoms raše ir A. Navakas, o poetas Liudvikas Jakimavičius sulipdė visą istoriją, paraše trūkstamus tekstus, scenarijų, mizanscenas, nors teko jas gerokai trumpinti, nes to reikalauja miuziklo struktūrą ir veiksmas. Režisavę Agnė Sunklodaitė. Pasirodė šiek tiek keista, kad scenoje nematėme nė vieno muzikantų. O jų čia ir nėra. Visa miuziklo fonograma sukurta ir programuojamais klavinimais instrumentais bei gitara atlikta ir išrašyta pačių muzikos autorių. Maloniusia turbūt tai, kad vaikai ir paaugliai gavo progą išreikšti save per muziką, o juk jie to mokosi.

Scena iš miuziklo

RENGĖJŲ NUOTR.

giančiais tévų ir vaikų konfliktais, kova prieš konservatyvią mokyklos vertibių sistemą ir pagaliau pirmąja meile, kuri, regis, išgelbsti ją nuo tolesnių paklydimų. Pagrindinę veikėją Sigitą dainuoja dvj jaunos merginos, puikios dainininkės: Elzė Borsteikaitė ir Kotryna Juodzevičiūtė. Kotryna jau turi nemažai džiazinės patirties, jos platus diapazonas, ji puikiai valdo balsą, jaučia stilistinius pasikeitimus, o Stygos vokalinė partija yra labai īvairių, didžiulė ir sunki. Pagrindinė dainininkė dainuoja daugiau nei pusę spektaklio. Elzė kiek kitokia, jos balsas aukštėsnis, šviesesnis, charakteris ir pats dainavimas šiek tiek skiriasi nuo Kotrynos, tačiau abi jos labai šaunios. Reikia pažymeti didžiulį dainavimo pedagogės Dalios Dubičtytės darbą.

Kiti jaunuolių pasauliu atstovaujančių solistų neturi tokius didelių ir sudėtingų muzikinių partijų, tačiau yra labai svarbių: Sidas – Kristijonas Ribaitis; Makaulė – Markas Libermanas; Tadas – Martynas Jokšas, Lukas Vaičiūnas; Plevėsa – Agnė

sprendimo. Repavimas reikalauja specialios stilistikos, kurios kaip ir nėra. Gal atlikėjas turėtų būti dar jaunesnis? Suaugusiuju pasaulis yra smarkiai šaržuotas, o tą šaržą pajauti ir išreikšti geriausiai pavyko Sigito klasės Auklėtojos partija puikiai atlikusių aktorei ir dainininkai Rasai Rapalytei. Įdomus charakterinis personažas – muzikos mokyklos Sargas ir jo atlikėjas Vytautas Rašimas. Beje, man atradimu tapo Tėvą dainuojantis labai gražaus balso savininkas Regimantas Mažulis. Kick silpniai atskleistas Motinos ir muzikos mokyklos Direktorės muzikinės partijos, šiek tiek dvelktelėjusios „senjora lietuviška estrada“ (Vilhelma Mončytė ir Raimonda Tallat-Kelpšaitė).

Norėčiau gražiai atsiliepti apie šokį, puikiai derantį prije paauglių pasaulio išraiškos. Tai M.K. Čiurlionio mokyklos mokytojų, seserų Ievos ir Indrės Ginkevičiūtės darbas. Jos dirba mokyklos baletu skyriuje, vadovauja šiuolaikinio šokio trupei ir spektaklyje kūrė gatvės šokius. Choreografas tyliai ir ramiai dirbo,

Kai kuriuoje spektaklio anonsuose buvo rašoma, kad kūrinio muzikinė kalba – tai kolizija tarp ties kičia riba balansuojančios nusaldintos „estrados“ ir futuristinio avangardo. I dramaturginį miuziklo audinių išipina tévų ir vaikų konfliktu temą, mokykla su savo konservatyvia vertibių sistema. Užsimeganti meilės linija suteikia vilčių suderinti sudėtingą instrumentą, kurio viena styga atrodo nesuderinama. Mane visados truputį stebina, kai viename kūrinyje yra ne vienas muzikos autorių, o du ar net daugiau, tad natūraliai kyla klausimas: kas ką darē? Paklausiau vieno iš muzikos autorių Arūno Navako. Jis atsakė: „Ne pirmą kartą dirbu kartu su kitu kompozitoriumi, taip buvo ir su Kęstučiu Antanėliu, kitais autoriais, ir tas bendras darbas man patinka, yra įdomus. Mano pirminė šio kūriniu idėja buvo kurti klasikinį miuziklą, nors šiuo atveju istorija yra labai paaprasta, o gal jos netgi ir nėra. Bet labai svarbi paastraštė – miuziklas apie mūsų gyvenimą. Čia vaikai eksponuoja patys save, savo aplinką, ir

Anonsai

Svečiuose – garsus estų obojininkas

Solo grojantis obojus nėra dažnas svečias koncertinėje scenoje. Tačiau verta suklusti šio instrumento gerbėjams – paskutinį sausio vakarą su Lietuvos kameriniu orkestru Filharmonijos scenoje pasirodys garsusis estų obojininkas Kalevas Kuljusas.

Daugelio tarptautinių konkursų laureatas Kalevas Kuljusas studijavo Estijos muzikos akademijoje (1993–1999), vėliau Lione nacionalinėje konservatorijoje, Karlsruhės muzikos universitete bei īvairiuose meistriškumo kursuose (A. Lindgren, G. Meerweino, L. Lencséso, H. Schellenbergerio, M. Bourgue ir kt.). Obojininkas yra koncertavęs su īvairiais Vokietijos, Prancūzijos, Rusijos, Estijos orkest-

Kalevas Kuljusas

NUOTRAUKA IŠ LNF ARCHYVO

rais ir ansambliais, bendradarbiavo su dirigentais Simonu Rattle'u, Herbertu Blomstedtu, Marisu Jansoni, Riccardo Mutti, Christophu Eschenbachu, Christianu Thielemannu, Esa-Pekka Salonenu ir kitais, buvo Sankt Peterburgo filharmonijos, Berlyno filharmonijos, Bavarijos radijo, „Filharmonica Arturo Toscanini“, Birmingemo simfoninių orkestrų pagrindinis kvietinės obojininkas.

Nuo 2003 m. Kalevas Kuljusas groja Šiaurės Vokietijos radijo orkestre, taip pat yra kviečiamas į Hamburgo valstybinės operos, Berlyno radijo, Vokietijos simfoninius orkestrus. Jis veda meistriškumo kursus Japonijoje, Taivane, Brazilijoje, Kinijoje, Vokietijoje, Estijoje. K. Kuljuso repertuarė – beveik visi J.S. Bacho, C.Ph.E. Bacho, G.F. Telemanno, A. Vivaldi, A. Marcello, W.A. Mozarto, T. Albinoni, B. Martinu, P.H. Nordgren, R. Strauss, V. Williamso kūrinių obojui; ne vienos estų kompozitorius yra paskyrę jam savo kūrinius.

Koncerte Vilniuje K. Kuljusas atlikis nuostabiją baroko muziką – Alessandro Marcello ir Johanno Sebastianu Bacho Koncertus obojui ir meilės obojui.

Lietuvos kamerinis orkestras šiaime koncerte dar pagros įžymiojo

XVIII a. italų kompozitorius Luigi Boeckerini Simfoniją B-dur ir pasaulje gerai žinomo latvių kompozitorius Pēterio Vasko kūrinių.

„Gyvenimas pilnas idealizmo ir meilės. Savo muzika aš noriu suteikti vilčių, papasakoti, koks nuostabus gyvenimas ir kokie nuostabūs žmonės. Regis, nepastebim, kokį gražų pasaulį sukūrė Dievas“, – sako P. Vaskas. Šią mintį atlieps programoje skambėsiantys P. Vasko „Epinia“ styginių orkestrui ir „Musičia dolorosa“.

Obojininko Kalevo Kuljuso ir Lietuvos kamerinių orkestro (meno vadovas Sergejus Krylovė) koncertas Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje vyks sausio 31 d., šeštadienį, 19 val.

LNF INF.

Šimto veidų atlikėjai

Trio „Claviola“ koncertas Taikomosios dailės muziejuje

Brigita Jurkonytė

Moderniosios muzikos autorai itin dažnai komponuoja skirtingais stiliais ir žanrais. Daugelio kompozitorų devizas tapo „siekis nekartoti savęs paties“. Nuo XX a. pradžios šioje srityje lyderiu buvo tapęs chameleonas, „tūkstančio veidų ir stilių kompozitorius“ Igoris Stravinskis. Tačiau įdomu, kokia situacija atlikimo meno pasaulyje? Ar muzikantai išdrįsta tapti, pavyzdžiu, šimto veidų ir stilių atlikėjais?

Sausio 25 d. Vilniaus taikomosios dailės muziejuje vyko kamerinės muzikos popietė „Šimtas pavasarių su trio „Claviola““. Šis unikalios sudėties ansamblis – Vytautas Giedraitis (klarnetas), Jurgis Juozapaitis (altais) ir Ugnė Antanavičiūtė (fortepijonas) – nepabūgo savo programoje sujungti sudėtingus klasicizmo, romantizmo ir šiu dienų kūrėjų opusus. Koncerte atliktas Jono Jurkūno trio „Šimtas pavasarių“ (ikvėptas Kazio Binkio eilių) ne tik vainikavo ansamblio pasiodymą, bet ir iniciavo visos muzikinės programos pobūdį. Trio „Claviola“ lengvai ir žaismingai derino Wolfgango Amadeus Mozarto, Osvaldo Balakausko, Carlo Reinecke's ir Jono Jurkūno muziką.

Pirmoje koncerto kompozicijoje – Trio Es-dur („Kegelstatt“, KV 498) ansamblis nustebino giliu Mozarto stilistikos suvokimu. Visiems puikiai pažįstamo Vienos klasiko kūriniai daugeliis interpretuoja gana paviršutiniškai. Nepakanka tiesiog paleisti prištus per klaviatūrą ar virtuoziškai griežti smulkų ritminių verčių fragmentus. „Claviolos“ atlikėjai gana placių traktavo Mozarto muziką, atrasdami sąsajų ir su kitu šio autoriaus kompozicijų interpretacijomis. Kraštinišče *Andante* ir *Allegretto* dalyse jie netgi sukūrė idiliškų vaizdi-

nių. Iš pradžių pamaniau: ar tai neskamba per daug romantiškai? Klaušantis subtilaus garso, kiek romantiškės reikalojančio garsų „siūlavimo“ ir itin lygai fortepijono nu skambinamų pasažų, vis dėlto ryškesnės asociacijos kilo su dažnai

buvo pastebėtas premjeriniame Osvaldo Balakausko kūrinyje „Swingy line“, dedikuotame trio „Claviola“. Kompozitorius anotacijoje pažymėjo: „Kūrinyje grindžiamas kelių melodinių linijų polifoniniu (kontrapunktai, imitacijos) plėtojimu. Taip

išgirdę klarneto ir fortepijono ar klarneto ir alto ritminų formulų sutapimus, pasijunta dar labiau „manipuliuojami“. Vienu metu atliekamo skirtingų tembrų ritminio darinio akcentai dažnai persikelia i pačias netikėčiausias kūrinių vietas.

diką apsieita be perdėto sentimentalumo. Muzikantai puikiai suvokė kūrinių dramaturgiją, formą. Ypač tai jautėsi finale (*Allegro Moderato*), kurio pagrindas – trumpa džiaugsminga ir gyvybinga tema. Jos pasirodymas, kaip ir visa plėtojama muzikinė medžiaga, atlikėjų buvo aiškiai ir suprantamai išprasminta.

Koncerto pabaigoje ansamblis „Claviola“ atliko Jono Jurkūno trio „Šimtas pavasarių“. Kaip ir to paties pavadinimo Kazio Binkio eilėraštyje, kompozicijoje jaučiamas jaunatiškas vėjavaikišumas. Štai pirmos nerūpestingą ir linksmą nuotaiką kuriančios Binkio eilutės: „Galvot suaugę baras profesoriai, / kad vietomis gabus, bet nerimtas. / O man, kur pažiūriu – visur pavasariai, / kiekvienoje kišenėje pavasarių šimtas.“ „Claviola“ nariai tikrai verti pagyrimo. Pianistė Ugnė Antanavičiūtė atiteko pulsuojančio ritmo ir akordinės faktūros medžiaga, taigi jai prieikė daug išvermės, nes visiems žinoma, kad per visą kūrinių išlaikyti tolygią ritminę pulsaciją nėra lengva. Maža to, pianistė skambino „žvėriškai“ greitu tempu! Trumpomis, lakoniškomis klarneto ir alto frazėmis grįstos partijos įtaigiai buvo priešpriešinamos nenutrūkstančiai minimalistinei fortepijono partijai. Vytautas Giedraitis ir Jurgis Juozapaitis klarneto bei alto replikas atliko itin nuotaikingai. Manau, ši daug vaizdinėti asociacijų kelianti opusą „Claviola“ galėtų išrašyti ir ne vieno kino filmo garso takeliui!

Norėčiau pasidžiaugti ne tik trio „Claviola“ koncerto koncepcija, siekiu vienoje programoje sujungti klasicizmo, vėlyvojo vokiško romantizmo ir šiu dienų lietuvių kompozitorų pavyzdžius, bet ir jų pastangomis kurti įdomų savo ansamblio veidą, išprasinant kiekvieno autoriaus kompozicinių braižų.

Jurgis Juozapaitis, Ugnė Antanavičiūtė, Vytautas Giedraitis

P. PIENAUSKO NUOTR.

atvirose erdvėse atliekama Mozarto „Mažaja nakties muzika“. Antrosios dalies *Menuetto* interpretacija klasicizmo muzikos mėgejams galėjo pasiroyti gruboka. Tačiau ansamblis muzikantų drąsiau pabrėžiami kontrastai ir kiek kapota artikuliacija prilygo Mozarto simfonijos Nr. 40 trečiosios dalies šokio charakteriui.

Pratęsiant „Mozarto liniją“ jau šiuolaikinio meno erdvėje, būtų naudinga dar karta paklausti jvairius muzikos autorius kamuojančio klausimo: „Ar dar įmanoma išmokti rašyti taip „švariai“ kaip Mozartas?“ Tokio komponavimo siekis

suponuojamas nenutrukstamas instrumentų dialogas, kurio vieningumą lemia vyraujanti kūrinyje konsonansinė harmonija. Be to, tolydžio pasitaikantis melodinės linijos ir pagrindinio metro akcentų nesutapimai, netolygi muzikos tēkmės pulsacija išryškina laisvą, *quasi* improvizacinę muzikos pobūdį. Idomus šios kompozicijos emociinis suvokimas. Kūrinyje tartum „tvyrojo, sklendė ore“ – klarneto, alto ir fortepijono melodinės linijos, besipindamos tarpusavyje, ne vienam klausytojui sukėlė laukimo jausmą. O laukiamą buvo instrumentinių partijų sutapimo vietų. Klausytojai,

Kompozicijos skambėjimo vienovės muzikantai siekė stengdamiesi nuo pirmo iki paskutinio takto išlaikyti tą patį dinaminį lygmenį. Tai sėkmingai padėjo išprasminti šiuos tarisių i siūlų kamuolių besiraizgančius balsus.

Carlo Reinecke's Trio A-dur, op. 264, atlikėjų buvo perteiktas tikra vėlyvojo vokiško romantizmo dvasia. Čia nėra Gustavo Mahlerio muzikos monumentalumo, nekuriamo artėjančio ekspresionizmo nuojaunta. Kūrinyje tiesiog jaučiamas germaniškos tradicijos asttovams būdingas aškūs struktūrinis pradas bei forma, o išreiškiant turtingą melo-

Anonsai

Pavasarėjant su Lietuvos valstybiniu simfoniniu orkestru

Po intensyviaus ir įvairiapusio pirmo „Herojai su orkestru“ pusmečio Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras tėsia 26-ajai koncertų sezono ir antrajam pusmečiui ruošia ne mažiau išpudingas programas.

Pirmieji metų mėnesiai bus paženkinti net trimis gimtadieniais: ryškiai tradicija tapusi orkestro gimtadienio šventė šiųk vies klausyti G. Mahlerio 2-osios simfonijos, dar vadintinos „Prisikėlimo“. Sausio 30-osios koncerte dainuos Sandra Janušaitė (sopranas) ir Ieva Prudnikovaitė (mecosopranas). Scenoje pasirodys ištikimi orkestro kūrybinio kelio bendražygiai – Kauno valstybinis choras (vad. P. Bingelis).

Diriguotojas Gintaras Rinkevičius – pirmasi Lietuvos „maleristas“, atlikęs su LVSO visas šio kompozitoriaus simfonijas. Orkestro gimtadienius bus švenčiamas ne tik sostinėje, sau-

sio 29-ąją – koncertas Kauno valsytinėje filharmonijoje.

Vasarį 20 d. – simfoninis koncertas „Šiandien Maestro gimtadienis“. G. Rinkevičius kvies į savo gimtadienio šventę, kurios metu klausytojai išgirs vieną išpudingiausią kūrinį – L. van Beethoveno Penktąją („Likimo“) simfoniją. Taip pat dirigentą su gimtadienių sveikiens ir gražiausias arijas atliks tenoras Edgaras Montvidas.

Kovo 6 d. Vilniaus kongresų rūmuose scenoje – Lietuvos valstybinio simfoninio orkestro koncertmeisteris Zbignievas Levickis, puikiai žinomas ir klasikos žinovams, ir populiariosios kultūros gerbėjams. Z. Levickio jubileiniame koncerte – klasikos perlai, smuiko ir gitaros dvikova bei klasikos ir roko sintezė.

Jubiliejiniuose koncertuose pradėta muzikinė kelionė tės kiti simfoniniai koncertai: M. Ravelio koncertas fortepijonu atliks rusų fortepijono virtuozė Jekaterina Mečetina, diriguojant Modestui Pitrėnui. Ispaniškas temperamentas, aistra, meilė ir šokių ritmai – „Flamenco Sympho-

nic“ koncerte, kuriamė karštą Ispanijos dvasią atskleis vienas geriausiu ir populiariausiu šiu dienų flamenco gitaros virtuozu – Carlosas Piñana. O prasidedant vasarai orkestras pa-

NUOTRAUKA IŠ LVSO ARCHYVO

kvies šventi Danijos valstybingumo dieną, koncerte skambės vieno iškilusiai Danijos kompozitorių – Carlo Nielseno kūriniai.

Du kamerinės muzikos koncertai – vėlgi ypati. Vasario 6-ąją Vilniuje, o 7 d. Kaune Lietuvos publika

turės unikalų galimybę išgirsti savo pamėgtą pianistą Aleksandrą Palėjū, kuris atskleis kitą savo pusę – jautrą, delikatą ir subtilų muzikavimą, išklausant bei papildant kvarteto muzikantus. Pianistas ir Novosibirsko styginių kvartetas „Filarmonica“ kvies pasinerti į kamerinės muzikos pasauly skambant J. Brahms ir R. Schumannio opusams. Seserys muzikantės, pianistė ir smuikininkė Rūta Buškevič ir Saulė Rinkevičiūtė, sukūrusios kolektyvą pavadinimu „Džiazuojanti klasika“, pristatys naujų, dar negirdėtų programą.

Jaunieji klausytojai kviečiami į koncertą visai šeimai „Cirkas atvaziavo!“. Klounai, akrobatai, fokusininkai ir kiti artistai atliks savo numerius griežiant orkestre.

Sezonu pabaigos koncerte skambės vienos iškilusiai muzikos kūriniai, prancūzų kompozitoriaus Cesaro Franco oratorija „Palaiminimai“. Tai – muzika perteiki Kristaus palaiminimai. Kompozitorius sugerbėjo gilias religines mintis perteikti aukščiausiomis meno priemonėmis.

Pasibaigus sezonui Kongresų rū-

mų salėje, orkestras persikelė į Vilniaus paveikslų galerijos kiemo sceną. LVSO vasaros festivalis prasidės simfoninės muzikos koncertu, kuriamė skambės popularios J. Strausso melodijos. Kitame koncerte – po sėkmingos premjeros Lietuvoje, įvykusios gruodžio mėnesį, vėl atgims Tolga Kashifo kūrinys „Genesis Suite“. Kompozicija paremta progresyviosios roko grupės „Genesis“ melodijomis, sudaryta iš septynių dalių, grįstų skirtingomis grupės dainomis. Vasaros koncertus orkestras ir jo meno vadovas G. Rinkevičius pabaigs itin griausmingai. Skambės garsiausios roko melodijos, dainuojas J. Milius, P. Meškėla ir Č. Gabalis.

Daugiau informacijos apie repertuarą galima rasti oficialioje orkeistro svetainėje www.lvso.lt bei „Facebook“ paskyroje „Lithuanian State Symphony Orchestra“. Taip pat prieinamie, kad iki vasario 8 d. dar vyksta Abonentų akcija – bilietus galima įsigyti su nuolaida iki 30 proc.

LVSO INF.

Neintriguojanti nežinomybė

Vytauto V. Landsbergio „Persikūnijimai“ Keistuolių teatre

Aušra Kaminskaitė

Apie tokius tradicinius spektaklių žanrus kaip komedija, tragedija ir drama jau seniai nebekalba nei teatro kūrėjai, nei kritikai – postmodernizmas smelkiasi ir į tokias smulkmenas. Prie spektaklių pavadinimų galima išvysti kokius tik nori jų kūrėjų sugalvotus apibūdinimus. Savo nauja spektaklį „Persikūnijimai“ Keistuolių teatre Vytautas V. Landsbergis pavadinio „trumpo metražo sapnais“. Skamba intriguojančiai? Nebūtinai, jeigu iš sapnų atimamas spalvingumas bei kaita tiesiog neleidžiamą suprasti, kas ir kodėl vyksta.

Apie ką yra „Persikūnijimai“? Kaip dainavo Romeo „Meilėje ir mirtyje Veronoje“, „to nežino nieks, kas žino – tas tylės“. Ir Vytautas V. Landsbergis, ir Keistuolių teatro viešųjų rysių atstovai turėjo galimybę tai atskleisti interviu, pranešimuo se spaudai ar, savaime suprantama, pačiu spektakliu, tačiau atrodo, kad jiems patiemis aišku tik tai, kokios priemonės naudojamos spektaklyje – čia iš tiesų yra viskas, kas pažadėta spaudoje. Labai sureikšminti garsos takelis, išvairūs personažai (tik pasiginciau dėl persikūnijimo į juos), ne visai suprantantys, kas vyksta scenoje, aktoriai, skirtingi laikai, besikeičiančios istorijos, naujas komandas narys... Tačiau nelabai kas daugiau. Paprastai pasižymintys šiltu, žmogišku, artimu santykii su žiūrovais, šikart „keistuoliai“ (tiksliau – „Atviro rato“ narai Justas Tertelis, Judita Urnikytė ir Vytautas

D. MATVEJEVO NUOTR.

Justas Tertelis spektaklyje „Persikūnijimai“

Leistrumas bei kviečinės aktorius Rokas Petrauskas) ne(su)kūrė né to.

Nepaprastai gaila spektaklyje veikiančių aktorių, kurie čia, regis, vienareikšmiškai paversti atlikėjais. Jiems neiškelti jokių profesinių iššūkių, o vienintelis uždavinys (greičiau iškilęs savaime nei dėl režisieriaus reikalavimo), regis, yra suvokti, kodėl ir ką jie čia veikia. Atrodo, kad kiekvienas jų turėtu nuolat persikūnyti į išvairaus amžiaus, lyties, socialinio statuso personažus, tačiau jie tik atranda po vieną kiekvieno personažo strichą ir tuo pagrindžia savo veiklą konkretioje scenoje. Jeigu, žinoma, apskritai galima skirtysti spektaklį į scenas, kurios atskiria-

mos tik tekstu. Kiek daugiau užduočių, o tiksliau, – vėlgi teksto, turi Justas Tertelis, kuris vienintelis iš scenoje esančių aktorių yra nuolat matomas, tai jis neva sapnuoja tai, ką visi vaidina. Jis galėtų kurti ryškesnius bei vientisesnius charakterius, tačiau bando tai daryti tik pirmaisiais sakinius. Po jų scenoje vėl girdime tiesiog Justą Terteli, kurį jau girdėjome „Atvirame rate“, „Tėcio pasakoje“ ar „PRA“.

Kiti trys aktoriai scenoje pakelti kiek aukščiau, susispaudę prie vieno stalo, menkai apšvesti. Tokia jų padėtis kiek glumina. Iš pradžių tarisi nurodoma, kad jų matyt nebūtina, nes svarbiausia – jų kuriami gar-

sai, o ne veiksmai; galbūt jie yra tie sapnų šešeliai, kurių žmonės tiksliai nebepamena: vieną minutę ten buvo vienas žmogus, kitą jau kitas. Tačiau natūralu, kad, scenoje nieko nevykstant, žiūrovo žvilgsnis krypsia į kalbančiuosius. Tik tiek, kad ir ten, kur sunku ižiūrėti, neįvyksta nieko. Nei fizine, nei emocine prasme.

Svarbiausi „Persikūnijimų“ elementai – tai garsai ir apšvietimas. Tačiau jeigu vadovausimės visiems žinoma tiesa (kadaisi minėta ir J. Tertelio spektaklyje „PRA“), kad teatras susidea iš žmogaus, kuris vaidina (aktoriaus), ir žmogaus, kuris jį stebi (žiūrovo), tuomet šis spektaklis gerokai nutolsta nuo pa-

čios teatro esmės. Žiūrėti čia įdomu tik į scenografijos detales (scenografe Paulina Nešukaitytė), o ne į veikiančius žmones. Paradoksalu, kad kalbėdamas apie teatrą kaip apie vietą, kurioje mezgasi santykiai tarp žmonių. Vytautas V. Landsbergis nesukuria santykų nei tarp scenoje veikiančių aktorių, nei tarp vaidinančių ir stebinčių.

Ne kartą spektaklio metu kyla klausimas, ar nebūtų tikslingiau tokius tekstus panaudoti kine ar radijo teatre – teatro scenoje kuriant sapnų tikrovę išbandyti išvairūs keliai, dažnai tam pasirenkamos labai aiškios konцепcijos. Sapno reiškinys yra mistinė kategorija, prie kurios pridėjus režisūrių „nežinomybę“ spektaklis tampa joks ir apie nieką. Tai reiškia – neždomus ir nuobodus. Nors režisieriu, kaip jis pats teigė viename intervju, patraukliai skamba idėja kurti „nežinomą apie ką“, jam nežinant, ką kuria, nei aktoriai, nei publika to nesupras.

Keistuolių teatru šiuo metu, ko gero, labiau reikėtų jaunų režisieriai, kurie ne tik pasiūlytų naujų idėjų spektakliams, bet ir iškelštų naujų iššūkių aktoriams, dirbtų su jais kitokiais metodais, nei pastarieji ipratę. Kick teko pastebėti ankstesniuose Vytauto V. Landsbergio spektakliuose, režisuodamas jis netekia dideles reikšmės aktoriaus raidai – jam svarbiau, kad aktorius užpildytų kitomis priemonėmis paremtą sumanymą (jei tik egzistuoja konkretus sumanymas). Vis dėlto gaila, kad po premjeros nematyti teigiamų pokyčių nei teatro repertuarė, nei aktorių darbe.

Kaip mažuma tampa minia

Pokalbis su vengrų režisieriumi Kornéliu Mundruczó

Penktadienį Lietuvoje pradeda mas rodyti naujausias žymaus vengrų kino ir teatro režisieriaus Kornélio Mundruczó („Delta“) filmas „Baltas Dievas“ („Fehér Isten“, Vengrija, Vokietija, Švedija, 2014). Jo premjera įvyko pernai, Kanų kino festivalio „Ypatingo žvilgsnio“ programoje. „Baltas Dievas“ – tai kolektyvinio abejingumo istorija, papasakota mažos mergaitės, kuri išdavė mylimą šunį, lūpomis, ir kartu benamio šuns pasakojimas. Tai ir pasakojimas apie meną, kuris sutaike visus. Režisierius filmą skyrė pernai mirusiam vengrų kino klasikui Miklósui Janosé. Pateikiame Kanuose vykusi Inos Denisovos pokalbio su režisieriumi fragmentus. Pokalbis buvo išspausdintas tinklalapyje *colta.ru*.

Ar tiesa, kad šunys, kuriuos rodote filme, buvo paimti iš prieigaudų?

Tiesa. Jie visi – neveisliniai. Net pagrindiniai veikėjai dyvniai. Mažato, mes didžiuojamės, kad po filmavimo kiekviename šuniui radome šeimininką.

O kaip Jūs pasiekėte, kaip čia pasakius, kad jie taip gerai vaidintų?

Juos ilgai, maždaug pusmetį, dresavo amerikietė Teresa Ann Miller. Ji žinoma iš filmo „Bethovenas“, „Komisaras Reksas“, „Mirtinas ginčas-3“, „Kvaiša profesorius“. Buvo laimingas, kai ji surado dyvnius. Filmo pradžioje jie panašūs į mielus naminius šunyčius, bet ypatybė ta, kad

jie lengvai pavirsta laukiniu šunimis. Du vienas kitam prieštaraujantys instinktai labai reti tarp šunų.

Ar Jūs pats dalyvavote dresuojant? Ar kaip režisierius aiškinote šu-

nims, ko iš jų norite?

Ne, viskas buvo atvirkščiai: scenarijų taisėme, kad atitiktų šunų sugėbėjimus. Scenarijus buvo perrašo-

mas šunims. Dažniausiai režisierius filmavimo aikštelėje yra žmogus, turintis valdžią. Ši kart turėjau naudinės patirties – visiškai pamiršau apie valdžią. Pamiršau savo ego. Kai dirbi su vaikais ir gyvūnais, tik jie diktuoja taisykles.

Ar prisieidavo atsisakyti scenų, nes šuniukai neklausė?

Net neįsivaizduojate, kiek kartu taip atsitikito. Pradédavome dirbtii ir suprasdavome, kad epizodo nebus. Pavyzdžiui, reikia epizodo, kai šunys veikia kartu, o jie – niekaip. Juk net dresiruotas šuo negali vaidinti – jis gali išreikšti tik savo tikrus jausmus.

Gal matėte Stanislavo Rostockio filmą „Baltasis Bimas, Juodoji ausis“? Kinologas pasakojo, kaip siekė rezultato: filme vaidinės seteris iš tikrujų pamilo aktorių Viačeslavą Tichonovą.

Ne, to filmo nemačiau, bet pasižiūrėsiu, nes smalsu. Užtat mačiau daug kitų sovietų filmų – juk aš gimiau 1975-aisiais, kai per televiziją tik tokius filmus ir rodė. Pas mus Vengrijoje buvo „minkštasis komunizmas“. Nebuvo taip žiauru kaip Rumunijoje. Bet posovietinis periodas baigėsi. Tačiau, žinote, šiuolakinėje Vengrijoje jaučiuosi daug blogiau. Apie tuos jausmus aš ir kal-

Būti ar nebūti?

Yanos Ross spektaklis „Sveikinimų koncertas“ Lenkijoje

Kristina Steiblytė

Praėjusį rudenį Yana Ross susidomėjo savižudybėmis. Dirbo ne tik Vilniuje, kartu su dramaturgijos konsultantais Andriumi Jevsejevu ir Sigita Ivaškaite bei Lietuvos nacionalinio dramos teatro aktoriais kurdamą „(Savi)žudikus“, pristatytus Naujosios dramos dienose, bet ir Lenkijoje, kur pastatė Franzo Xavero Kroetzo pjesę „Sveikinimų koncertas“.

Tai, ką matėme rudenį Vilniuje, tebuvo kiek skubotai paruoštas skaitymas su labai aiškiu pozicija: jei norime, kad mažėtų savižudybių skaicius, turime ką nors iš tikrųjų keisti. Spektaklyje siūlomas (savi)žudikų paramos fondas nuskambėjo kiek makabriškai, tačiau buvo parematas nenuginčiamą logiką. Ir nors kūrėjai galėjo pasirodyti nejauntrūs, buvo akivaizdu, kad pašai-pus jų tonas atsirado kalbant ne tiek apie pačias savižudybes, kiek apie įvairių institucijų norą su jomis kovoti pasirenkant nefektyvius metodus. Trumpai tariant, juoktasi iš to, kad, užuot kūrė šalį, kurioje norisi gyventi, kuriame fondus ir institucijas, kurios turi kovoti su žmonių nenorū gyventi. Vilniuje apie savižudybes kalbėta globaliai, valstybės lygmeniu, o Lenkijoje statyta F. X. Kroetzo pjesė pasakoja apie vieną moterį, kurią pasitraukimas iš gyvenimo, regis, tiesiog ištinka.

Y. Ross „Sveikinimų koncerto“ premjera gruodžio pradžioje įvyko Krokuvoje, o sausio viduryje jis parodytas Varšuvoje. Spektaklį drauge prodiusavo Varšuvos teatras „TR Warszawa“, Krokuvos teatras „Łaznia Nowa“ ir Krokuvos festivalis „Dieviškoi komedijai“. Bendradarbiaujant su scenografe Simona Bickšaitė ir šviesų dailininku Matusu Öhlina sukurtas natūralistiniams teatrui ar itin tiksliai tikrovės fragmentus atkuriāčiai hiperrealistinei dailėi artimas spektaklis. Stipru tik-

roviškumo išpūdį kūrė ne tik realūs būties daiktai scenoje (irengtas vienas nedidukas butas, su veikiančiais čiaupais, skalbimo mašina, televizoriais, kompiuteriu), bet ir išskirtinė aktorė Danuta Stenka, vaidybai teatre tiksliai išnaudojusi darbo kine patirtį. Natūraliai atrodė ne tik scena, vaidyba, bet ir pati situacija: viudutinio amžiaus moteris gržta po darbo, žiūri televizorių, valgo vakarienę klausydama radijo, plauna indus, žaidžia kompiuteriu, susiruošia rytdienai, skaito žurnalą, eina miegoti... viską daro tvarkingai, pukiai žinodama veiksmų seką, beveik nedvejodama ir neklrysdamą. Rutinis ir išpročių jėga akivaizdi net ir nusprenodus nebegyventi: išpilama stiklinė vandens, o sumanius perdozuoti vaistų su šampanu, vanduo tvarkingai išpilamas – ne tiesiog paleikamas stovėti ant virtuvės spintelės, o prieš gulantis miegoti ant pėdų užsidėti įtvorai lieka ant kojų, nors jis jau žino, kad pagalbos jos pėdoms neberekės. Tai, regis, tėra smulkmenos, bet ir visas spektaklis, visas bevardės spektaklio veikėjų vaikas (peršasi mintis – ir visas gyvenimas) sudarytas būtent iš jų. Jos sukuria rutiną, rutina – atpažįstamumą ir savotišką saugumą. O tas nuolatinis nesutrikdomas saugumas šiam mažame gyvenime – beprasmybę.

Realistiškai atkūrus tokį vakarą žiūrovai neabejotinai lieka sujautinti. Bet Y. Ross ir S. Bickšaitės pasirinktas būdas organizuoti spektaklio erdvę tapo ne ką mažiau reikišminga priemone, smarkiai nulėmusia spektaklio suvokimą ir paveikimą. Vaidybos aikštėlė „Sveikinimų koncerte“ pakeliai nėraukštai (regis, ant vieno europadėklų sluoksnio), o ant beveik kvadratinės pakylos sustatomas paprastas sumažinto buto interjeras. Butukas be sienų, be durų ar langų, primenančios ne tik baldų parduotuvį eksplotacijas, bet ir spektaklio veikėjų žaidžiamą žaidimą „Sim“ ar Larso von

Danuta Stenka spektaklyje „Sveikinimų koncertas“

K. SCHUBERT NUOTR.

Tiero „Dogvilj“. Čia ji įsirengusi gyvenimo, koks jis turėtų būti patogus ir tvarkingas, ekspoziciją, čia žaidžia namus, čia viskas permataoma, o pertvarų nebuvinamas apnuogina to mažo pasaulėlio, mažo tos nežinomos moters kosmoso netvarumą.

Aktorė tą netvarumą suvokia spektaklio pabaigoje, o štai žiūrovams jis parodomas vos iėjus į salę. Mes negauname anonimiškai sėdėti tamsoje ir patys sau intymiai kontempliuoti gyvenimo prasmę: sukrūma teatre neįprasta situacija, kai galima vaikščioti aplink maždaug kvadratinę vaidybos aikštelię, galima stovėti vietoje, gal net prisesti ant žemės, atsistoti taip arti aktorių, kad pakelės ranką ją palieustum. Spektaklio metu visi, išskyrus aktorių, yra tikri vujaristai, stebintys sventimą gyvenimą per nematomą sieną, visi yra liudininkai, atsidūrę nepatogiai arti aktorių – bevardės moters. Sunku išvengti jausmo, kad esi kažkieno asmeninėje erdvėje. Sunku stovėti. Sunku ramiai žiūrė-

ti, kaip iš taip arti matytas žmogus (kas, kad nepažįstamas, bet jau atpažįstamas ir todėl kažkuo savas) nusprenžia nebebūti. Ir nors spektaklis to lyg ir neprovokuja, vis dėlto aktorei pažėrus migdomujų tablėtes priešais save, pasiruošus jas užgerti šampanu, kyla noras ją stabdyti. Situacija visai kitokia nei Marinos Abramovič „Tomo lūpose“, kur performerė iš tikro save žalojo: „Sveikinimų koncertas“ juk fikcija, tačiau mintis iškišti, pakeisti surepetuotą pabaigą, siekiant išsaugoti personažą, šméksteli. Vis dėlto tos nepažįstamos moters sprendimas neatrodė nesuvokiamas: ką tik maždaug valandą stebėjome, kaip tai, ką jis laikė kosmosus, pasirodė besas charosas. Kaip visi norai, poreikiai (suformuoti reklaminių katalogų ar televizijos reklamuojamo gyvenimo būdo) pasirodė besą tušti ir beprasmių bute, kuriame kalbamasi tik televizijoje, radijuje ar kompiuteriniam žaidime.

Toks spektaklis veikia dar ir to-

dėl, kad nevaidinama tragedija, manipuliuojama lengvumo ir įtampos priešprieša, o moters, kurią stebėjome, nei aktorė, nei režisierė nesmerkia ir neteisina. Atrodo, kad migdomieji, perskaičius informacijinį lapelį, geriami taip pat, kaip buvo tepami sumuštiniai ar skalbiamos pėdkelnės: viskas vienodu entuziazmu ir miklumu. Nevertinant pjesės veikėjų išvengiamama pavojaus moralizuoti ar pradeti kalbėti pernelyg sentimentalai. Tai, rodos, yra viena Y. Ross stiprybių, „Sveikinimų koncerte“ atskleidžianti subtiliai, o štai Vilniuje matytuose „(Savi)žudikuose“ ar „Mūsų klasėje“ igyvendinama gančtinai grubiai juokiantis. Tai toli gražu nebéra teatras bažnyčia, kaip kiekviena religinė institucija, skelbiantis teisingą istorijos ir dabartinių socialinių sąlygų interpretaciją. Toks teatras siūlo pirmiausia stebėti, klausti ir leidžia susiformuoti atsakymus iš daugybės įvairiai skaitomų ženklių. Tai gali būti pavojinga, bet kartu ir labai įdomu.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

bu filme „Baltame Dieve“ – viskas, apie ką aš galvoju pastaruoju penkerius metus.

Ir apie ką Jūs galvojate?

Aš vis dar gyvenu Budapešte. Vi-suomenė aplink mane tampa vis ekstremiškesnė. Vis daugiau žmonių pasisako prieš demokratiją, prieš laisvojo pasaulio principus. Dabar Vengrijoje – 4-asis dešimtmetis. Pagrindinė žinia – populizmas, nacionalizmas, totalitarizmas. Tai pavojingas mišinys, ypač finansų krizės periodu. Dėl Orbáno (Viktoras Mihály Orbánas – Vengrijos premjeras, – red. past.) ir jo politikos žmonėms Europos Sajungą kažkuo primena Sovietų Sajungą. Vengrija ne vieniša: ekstremistai dabar stiprūs Austrijoje, Norvegijoje, net Prancūzijoje. Aš gyvenu viuomenėje ir mano, kaip menininko, užda-

vyns – ją kritikuoti, sukurti galimybę kalbėti apie skaudžias temas. Kurti metaforas. Šunys – tai mažuma. Pavyzdžiu, jų vietoje galėtų būti čigonai. Uždavinys, kurį sau kėliau šiam filme, – parodyti, kaip mažuma tampa minia.

Aš suvokiau filmą kitaip: man pasirodė, kad pirmoje vietoje yra teologinis aspektas, tik jis parodytas kaip zoosofinis. Šuo Dievas – juk pagonių dievybė. Ar Jums artimas pagoniškas požiūris į pasaulį ir panteizmas?

Jūs viską teisingai perskaitėte. Šunys – geriausiai žmogaus draugai. Tai absoliučios, tyros meilės ir draugystės simbolis. Žmogus išduoda, šuo atleidžia. Mano scenelis buvo statūtinių šventikas. Žiūrėdamas į Šventąją Trejybę, aš daug kartų mąčiau apie Dievą. Kodėl ir kas nusprendė, kad jis atrodo kaip baltais žmogus? Baltieji užkariaudavo, kolonizuodavo, engė. Šuo to nesu-

geba. Todėl buvo svarbu, kad mūsų šunys būtų žmonių pamesti, išduoti.

Filmas keičia žanrą: jis prasideda kaip filmas visai šeimai, virsta trilleriu, o į pabaigą – beveik siaubo filmu.

Kad rastum kino kalbą, kuria galima kalbėti apie šiuolaikinį gyvenimą, turi maišyti žanrus. Aš kūriau politinę melodramą su žanriniais elementais – iš dalies nuotykių filmą, iš dalies filmą-aptildą.

Įdomu, kaip jis priims žiūrovai. Kai plakate pavaizduotas šuniukas, taip ir lauki užrašo „Filmas visai šeimai“.

Visada kuriu filmus, kuriu tikslas vienas – kad žiūrovas suvirpėtų. Svarbiausia – paveikti jausminiu lygiu. Filmo reklamuotojus užjaučiu: pabandyk paaiškinti žiūrovams, ką jie pamatys.

Kodėl filme skamba Ferenco Liszto Antroji vengrų rapsodija?

Manės jau čia kai kas klausė, kodėl pačiau „Tomo ir Džerio“ muziką. Man regis, dabar ji labiau asocijuoja su animacinio filmo herojais nei su Lisztu, ir ši asociacija – tai, ko man reikėjo filme. Viena vertus, tai emblemiška Vengrijai muzika, kita vertus, masinė kultūra ją išplati visame pasaulyje.

Man labai artima klasikinė muzika. Aš manau, kad paskutinės keturiadesimt filmo minučių – visiška opera. Platūs gestai, gilius jausmai – visa tai labai operiška. Nesu režisierius realistas, fiksuojantis menkiausias detalias, kaip, pavyzdžiu, broliai Dardenne’ai. Aš juos labai myliu, bet jų kinas – ne mano priimties. Tačiau opera – mano.

Jūs taip pat esate labai literatūrocentriškas...

Mane sieja ypatingi santykiai su rusų literatūra. Paskutinio Vladimiro Sorokino romano dar neskaičiu, pas mus jo dar neišvertė, bet „Le-

das“ (viena iš 2005 m. Sorokino „Trilogijos“ dalį, – red. past.), pagal kurį stačiau spektaklį, – iki šiol vienas mano mėgstamiausiu. Jau kelerius metus galvoju apie tai, kaip sukurti filmą pagal šią knygą. Dar vienas rašytojas, kurį dabar garbiniu, – Jonas Maxwellas Coetzee. Jo „Nešlovė“ – vienas mane suformuvių romanų. „Baltą Dievą“ įkvėpę Coetze knygos.

Pabaigai pats svarbiausias klausimas: kodėl Jums taip patinka skalbyklės? Jūs yra kiekviename Jūsų filme.

Viskas labai paprasta. Tai – svetainės simbolis, „Baltame Dieve“ skalbyklės pasirodo, kai tarpusavyje kariaujantiems tėvui ir dukteriai atsiranda šansas susikalbėti. Be to, skalbyklės visada puikiai atrodo ekranė.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Menininkas ir jo laikas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

nių. Tokios apimties paroda juk yra panaši net ne į meninę instalaciją, o į spektaklio pastatymą teatre, kuris neatsiranda be režisieriaus, scenografo, kostiumų ir šviesų dailininko ir daugybės kitų žmonių jungtinį pastangą. Šitokio požiūrio į parodą, vis dar pasigendu ne tik tarp kultūros biurokratų, bet ir tarp pačių meno lauko darbininkų.

Man, kaip ir daugeliui, Valaičio vardas asocijavosi su Lazdynu „Vētrunge“, o paroda atskleidė visiškai netikėtą jo kūrybos įvairovę.

Valaičio kūryba buvo viešinama, bet ji rodyta retai ir specifinėse erdvėse. Per laiką susiklostė kolekcija, pristatanti jo kūrybos viršūnes. Parodoje norėjome paieškoti daugiau viršūnių ir parodyti, ant ko visos tos viršūnės išaugo. Tai visada įdomu. Pavyzdžiu, net ne vienam Valaičio amžininkui buvo naujiena, kad jis tapé, kūrė linoleumo raižinius.

Žinoma, norint pamatyti dailininko kūrybos visumą, tenka ieškoti būdo jā išskleisti didelėje erdvėje – vėl grįžtu prie didžiųjų parodų reikmės. Kol darbai sudėti į aplankus ar guli stalčiuose, visumos aprėpti neįmanoma. Tyrinėtojui interpretuoti kūrinius padeda jū vaizdai, tačiau kol tą vaizdų nepamatyti kiti, interpretacija dažnai lieka savitiksle.

Ruošdami parodą du kartus surengėme jos „repeticiją“ natūroje – atrinktus kūrinius išsidėliojome ant grindų būsimoje ekspozicijos salėje. Abu kartus teko padaryti pakeitimų. Atsiđurė šalia kūriniai koreguoja pirmą išsivaizdavimą apie juos, padiktuoja kitokią logiką, negu ta, pagal kurią juos siejame mintyse.

Parodos katalogą sudaro dvi dalys – „didžioji“ knyga ir mažesnės apimties priedas. Kas lėmė tokią jo sandarą?

Pristatomas modernizmo klasikas, tad katalogą išsivaizdavau kaip skaidrą, aišką, solidų leidinį kietais viršeliais su išsamiais dokumentiniais priedais. Kartu norėjosi, kad jis perteiktų ir Valaičio jaunavišką veržlumą, ir mūsų laikų gyvą, susidomėjusi žvilgsni į ji ir jo epochą. Dėl to pasirinkome jauną, vietinių kultūros stereotipų nesukaustytą dizainerę. Man atrodo, kad Indrei Klimaitiui puikiai pavyko įkūnysi su manymo viziją. O dvi katalogo dalys, kurios šiandien visų pirma atrodo kaip vykščių ir įdomus dizainerės sprendimas, vaizdžiai perteikia parodos rengėjų ir jos iniciatorių požiūrio į sovietmetį nesutapimą, kuris išryškėjo tik ipučėjus darbą.

Artimiems norėjo, kad nebūtų nukrypstama nuo per daugelių metų susiklosčiusio Valaičio įvaizdžio. Jų norą galima suprasti, bet einant į vienam su savo prisiminimais, deja, tenka numatyti, kad kiti juos gali suprasti savaip. Dailininko našlė ir jo palikimo paveldėtoja Mariana Bruni kategoriškai reikalojo išimti iš katalogo istoriko Nerijaus Šepečio straipsnį, aš su tokia turinio cenzūra nesutikau.

Tačiau gilus, įvairiapusis dailininko kūrybos tyrimas naudingas ne tik dailės istorijai, tuo taris pirmiausia turėtų būti suinteresuota būtent artimiausia dailininko aplinka?

Artimiems žmonės, kurie ipratę gyventi su tokiu kūrėju, kurį jie pažinojo, kokį išsaugojo savo atmintyje, gali atrodyti, kad kažkas ēmėsi permastytį „jų“ tikrovę ją iškreipia. Nenorą bet ką keisti lemia ir žmogiškas psychologinio komforto troškimas – patogiau, ramiau, kai žinai, kaip atrodys paroda, ko iš jos gali tikėtis. Tai visiškai suprantama ir nesunkiai paaškinama. Tačiau šiuo atveju susiduriame ir su kitu iš sovietinės tikrovės atėjusių reiškiniu – įtaru požiūriu į kuratoriaus darbą, mėginimais jį kreipti norima linke, apskritai valdyti, koreguoti vienas interpretacijas.

Sovietines parodas rengavo anonimai, o atsakingais už jas būdavo paskelbiami muziejinių institucijų vadovai – politinio pasitikėjimo asmenys. Atsivertė bet kurį sovietų Lietuvos dailės parodos katalogą, matysime, kad jo sudarytojas yra Pranas Gudynas, vėliau jo vietą užėmė Romualdas Budrys. Kita vertus, sovietmečiu menininkai visada buvo pristatomi kaip išskirtinės asmenybės – romantinių genijaus mitą atitinkantis talentai, dieviškosios šviesos palytėti vienišiai, kuriems skleistis neleido politinė tikrovė, bet kurie sugebėjo pakilti virš ekonominio ir socialinio gyvenimo banalybės. Šaržuoju, žinoma. Tačiau spėčiau, kad būtent dėl to dabartinėje kalboje išprastas ir, regis, visiškai aiškus žodis „tyrimas“ Valaičio artistiesiems, kai kuriems jo bičiuliams kėlė nepasitikėjimą ar net pasidygėjimą. Jiems jis siejosi su nuobodžiu apipeljusiu mokslo gyvenimu, kuris visiškai svetimas menui – aistros, rizikos, jausmo, nežabotos vaizduotės pasaulyui, išvardijamam tik poetinių metaforų kalba, akompianuojančia menininko liudijimams apie save.

Sekant šiuo požiūriu, tyrejui iš principo neduota suprasti meno pasauly ir menininko, juo labiau bandyti jį interpretuoti. Beje, toks požiūris pakankamai gajus mūsų visuomenėje, ji palaiko ir skatina populiarį žiniasklaida. Matyt, mums vis dar trūksta nepaprastų asmenybų su nepaprastomis gyvenimo istorijomis.

Paroda pasakoja ne vien apie konkretną menininką, bet ir apie visą jo epochą. Ko, Jūsų nuomone, apie jį dar nežinome, apie ką kalbame mažiausiai?

Galvojant apie žemėskaji Valaičio laiką, aplanko įdomios mintys. Jis žuvo keturiadescimties. Pati šiandien esu gerokai vyresnė... Aktyvi jo karjera tetruo penkiolika metų. Pagal jaunumą jis – antras menininkas po Mikalojaus Konstantino Čiurlionio, pristatomas Nacionalinėje dailės galerijoje. Jo amžininkai – dabartinių aštuoniadesimtmečiai. Kaip šiandien jie supranta keturiadescimtmečio sielos virsmus? Juk jie dabar visiškai kitokie, nei bu-

vo prieš beveik pusę amžiaus. Taigi paroda iškelia santykio su visiškai nesenu paveldu, mūsų tévu, senelių kartos atsiminimais klausimą.

Valaičio epochą bandėme atskleisti parodydamis jos patraukliais puses (chrūščiovinė liberalizacija, šioks toks Vakarų poveikis, pramogų kultūros atsiradimas) ir kartu žlugdantį režimo veikimą, sunaikinusį ne vieną talentingą kūrėją. Savotiškas paradoksas, kad geriausiai tai matyt interjerams skirtų skulptūrų dalyje. Vaizdai ir kūriniai tarsi perteikia epochos dinamiką, o čia pat dokumentai, liudijantys apie jos sąstingį ir skurdą. Pavyzdžiu, raštai, kuriame parašyta, kad Palangos poilsio namų „Pušynas“ dekorui skirtus kūrinius priėmė sandėlio vedėjas ir sesuo-šeimininkė, rodo ne tik tai, kas buvo atsakingas už materialines vertibes, bet ir kaip ciniškai buvo žiūrima į meną. Kitame dokumente Vilniaus „Dailės“ kombinatas prašo Ministru tarybos leidimo kai kurias Valaičio pano Monrealio „Ekspo-67“ gaminti išlaptintoje gamykloje „pašto dėžutė Nr. 6“, nes kombinato turimų pajegumų tam nepakanka... Yra dar vienos raštai, kuriame prašoma skirti spalvotų metalų iš kažkokiu specialių gamyklių Panevėžyje ir Kėdainiuose.

Tam, kad išryškėtų restorano „Šaltinėlis“ reljefo estetiniai priviliumai, turėjome jį ištraukti iš konteksto. Brolių Gataveckų sukurtą piešinį reljefo rekonstrukcija prištato bet kuriam šiuolaikiniam reprezentaciniam interjerui galintį tiki elegantišką, rafinuotą kūrinį. Visai kitaip tas pats darbas atrodo istorinėse fotografijose. Parodoje eksponuojamame reklaminiame leidinyje „Kavinės, restoranai, barai“ pusę „Šaltinėlio“ restorano reljefo užstotą muzikos instrumentai, iš šono jis pridengtas baimis višinės spalvos užuolaidomis. Apie epochos estetiką ir materialinę kultūrą daugako nuotraukose reljefo fone užfiksuočių dainininkų ir šokėjų išvaizda – prastai nukirpti plaukai, nevykę makiažai, prastai pasiūti blizgučiai išpuošti sintetiniai drabužiai. Graudžios pastangos kurti prabangos išpūdį visuotinio deficitu ir nepriekliaus sąlygomis. Visa tai matant, nelieka abejonių, kad Valaitis aplenkė savo laiką, spindėjo tame kaip ateivis iš kitokio pasailio. Beje, žiūrint filmą apie Monrealio „Expo-67“, tokio išpūdžio nėra.

Ar šiandien neturime gailėtis negržtamai prāžuvusių Valaičio epochos interjerų? Jau niekada „gyvai“ nebebamatysisime, kai jie atrodė, kaip juose veikė dailininko kūriniai.

Manau, kad mes nenorėtume lankytis tuose restoranuose ir baruose, valgysti tokį maistą, klausytis ten skambančios muzikos. Pramogų kultūra yra efemeriskas savo laiko kūdikis. Vienintelis pastatas, kurio man gaila, – sudarkyta Palangos „Vasara“. Kita vertus, kai prisime-

Teodoras Valaitis, „Giesmių giesmė I-II“. Apie 1958 m.

nu savo vaikystę, beviltiskai „Vasaros“ valgyklos ciliese įstrigusius tévus,

plastmasinius padéklus su sriubos lėkštémis ir kompoto stiklinémis, aliuminio šaukštus ir šakutes, amžiną nesančių peilių problemą... Gal tuomet iš tiesų geriau nostalgiskai gérėtis fotografijose arba propagandinio filmo juosteje užfiksuoja šventės ir išskirtinumo iliuzija, mandagiai linksčiai klausantis „Neringo“ mito saugotojų kalbų ir tyliai džiaugtis išvengus galimybės dar kartą prisiliesti prie tuometinės tikrovės materialių liudijimų. Na, ne bent saugioje muziejaus erdvėje...

Minėjote, kad Valaičio kūryboje gausu citatų, perteikiančių autorių įtakas. Kaip apibūdintumėte autentiškumo ir sekėjiškumo santykį jo kūryboje?

Valaitis citavo ir parafrazavo Fernandą Léger, Henry Moore'ą, Pablo Picasso, kai kuriuos kitus Vakarų modernizmo klasikus. Sekėjo pozicija paprastai sumenkina epigoną, parodo, kad tam menininkui kažko trūko – galbūt jėgos, kūrybiškumo. Kita vertus, gvenant izoliacijoje, gaudyti ir pritaikyti sau įvairias įtakas – taip pat kūrybiškumas. Parodas Maskvoje anuomet lankė daugelis, bet vieniem tai nepadarė jokios įtakos, o štai Valaitis sugebėdavo pagauti esmę, pastebėdavo įdomias detales ir aprépdavo reiškinį visumą. Jis apskritai turėjo ypatingą stiliumą pojūtį ir uoste užuodė, kas šiuo metu aktualu, kokios idėjos „tvyro ore“.

Visi turėjo maždaug vienodą informaciją, visų galimybės buvo panašios, bet tuo pasinaudojo anaipolt ne visi. Valaitis šiuo požiūriu sovietų Lietuvėje buvo išskirtinis. Jei pritaikytume jo kūrybai vakarietišką masteli, laikysisi jis epochai tipišku kūrėju – talentingu, temperamentingu, bet nepranokstančiu vidutinio lygio. Tačiau mes jis juk matuojame ne vakarietišku masteliu, kalbame apie tai, ką ir

kaip buvo galima padaryti vadujantį iš soorealizmo gniaužtų.

Tuo požiūriu jo kelias išgirda unikalus, o kartu sutampa su dailininkų išskojimais kitose soclagerio šalyse – Lenkijoje, Čekijoje. Panasūs procesai vyko Latvijoje, Estijoje. Todėl Valaičio parodoje pristatyti Vakarų dailės transformacijos tiesiog siūlyte siūlo surengti parodą apie kubizmo poveikį Lietuvos ir viso mūsų kultūrinio regiono dailės modernizacijai. Beje, Lietuvoje kubizmas kalbėjimui moderniai pritaikytas du kartus – ne tik 7-ajame, bet ir 4-ajame dešimtmeciais. Tieša, Valaičiu didesnį išpūdį darė ne Picasso, bet Léger. Gal dėl to, kad 1962 m. Maskvos Manieže įvyko didžiulė Léger paroda, o panašios Picasso parodos nebuvó. Vėlgi 7-asis dešimtmmetis buvo paženklintas abstrakcionizmo idealais, tad neoklasicistinio Picasso, tų didžiujų, galtingų moterų, kurios 1932 m. Parodyjus padarė tokį gilių išpūdį Adomui Galdikui ir Juozui Mikėnui, niekas nerodė. Valaičiu jos greičiausiai išgirdė patikusios. Kitaip sakant, dar negalime aiškiai pasakyti, kurios intelektualinės ir meninės Vakarų mados pas mus rezonavo, kiek vis dėlto buvome „didžiojo“ pasailio dalimi. Dar nepasinaudome naratyvais, kuriuos pasiūlė Šaltojo karo modernizmo paroda NDG. Architektūros istorikai giliau „kabiną“ šiuos sluoksnius, o dailės istorikai delsia. Kadangi Valaičio kūryba yra lyg jungiamoji grandis tarp dailės ir architektūros, ji tarsi vėl nurodo šios tyrinėjimų krypties perspektyvumą.

Parodoje ir kataloge pabrėžiamas ryškus vėlyvosios Valaičio kūrybos lūžis, išreikštas molio skulptūrose „Naujojo pasailio gyvūnai“. Kuo jis svarbus Valaičio kūrybos, taip pat viso sovietinio Lietuvos dailės

NUKELTA | 7 PSL.

Skarelės metafizika

Eglės Ridikaitės paroda „Palikimas (Babutas skarialas)“ galerijoje „Kairė–dešinė“

Agnė Narušytė

Šis tekstas turėtų būti kvadratinis – kaip skarelės.

„Na, Eglė, paduok šventinį skarialį, cisma turgun, katrū, babut, ir atneš dėžutę, kad išsirinktų, nes jų tų skarialių daug ir visos tokios gražios. Taip gražiai sulankstytos, sudėtos (tikras lobis) taip man tada atrodė, beje, ir dabar. Išsirenka, aš užrišu ir einam visi į turgų“, – rašo Eglė Ridikaitė, pristatydama 17 ant drobės išpurkštą skarelės parodą. Ją žiūrint ima girdėtis ir mano močiučių šlepsėjimas, zyzia musė, o gal siuvamoji, tiksi sieninis laikrodis, krosnyje sproginėja malkos, sukyla dulkės ir susimaišo su dūmų kvapu.

Mes savo močiučiems kiekviena proga vis dovanodavom skarelę. Prisimenu, net buvo viena su kažkurių metų kalendoriumi. Močiučiems tomis skarelėmis mielai puošdavosi, kad vis kitaip (jų manymu) atrodytų. Mums jos atrodė vis taip pat – kaip bobutės su skarelėmis. Kodėl jos negali rengtis elegantiškai, kaip pagvenusios damos rengiasi užsienyje? – bambėdavom. Skarelė buvo bobutystės simbolis. Dabar mano mamai tokios dovanos neįkiši – įsižiečiai mirtinai. O mudvi su seserią nesenai lievomės gėdytis vienos vaikystės nuotraukos, kur stovime pas močiučių kaime apsirūšius skarelėmis. Todėl pirma mintis, atėjusi į galvą žiūrint Ridikaitės parodą, buvo tokia: šiose skarelėse slipy ne tik Eglės prisiminimai apie savo konkretių bobutę, bet visos kartos savastis. Tai jau kitas laikas, tikrai pasibaigęs. Žinai, kad pati tokiai sk-

relėi neryšči, net kai būsi bobutė.

Prie to bendrumo išpūdžio prisideda ir atpažįstamas fabrikinės gamybos skarelės stilus. Tačiau šis komplektas yra tarsi unikali genų kombinacija – skirtingais metais, skirtingose vietose pirktos skarelės susidėjo į vieną kartoninę dėžutę –

„Kasdienė mylimiausia“. 2011 m.

į vieną gyvenimą. Jį padeda pasakoti ant drobių išpurkštai pavadinimai – tarmiški paaiškinimai, kokiomis progomis skarelės ryšėtos: „švintina“, „un kapu“, „kasdiene mylimiausia“, „un doktaru“, „kaiman un giminias ainunt“, „kieman daržan“, „pagrabina“, „nei karto nerisata“... Matau, kad šventė bobutei asocijuavosi su gulėjimu pievoje pro įvairiapsalvius žiedus žiūrint į dangų – tokia jau ta skarelė. Paprasta vasarinė – balta su smulkiomis žydromis gėlytėmis ir taškeliais – buvo reikalinga tik nuo saulės prisdengti. Eidama „un kapu“ ji rinkdavosi rudą ir balą, prideramai apvedžiotą juodų gelyčių juostomis, o į daržą – tiesiog taškuotą skepetą, nes buvo ne taip svarbu, ar kas pamatys. Buvo skarelė nuo slogos, gerklės ir ausų – jos tarsi sudaro atski-

rą komplektą, visos yra baltose su raudonom ir žaliom gėlėm pakraščiuose. Gal jose tebetūno gydomoji galia, sumišusi su citrinos, imbiero ir medaus kvapais? Bet einant pas daktarą užsirišama skarelė tiesiog šokiruoja ryškių rožinių ir salotinių spalvų derini – tarsi bobutė iš siaubo mėgintų įsietikti svetimam skoniui, gal pačiam velnui. Tai – didžiulis kontrastas „kasdiene mylimiausia“, kuri papuošta skripciončia gėlių puokštė. Cia turbūt labiausiai ji, kai būna pati sau. O kodėl ta viena „nei karto nerisata“? Tai kad nei šiokia, nei tokia – nors spalvos tautinės, kažkaip nusaldinta viskas – netiko menininkės bobutės skoniui. Meno genai neatvarsinda iš niekur.

Taigi einu nuo vienos skarelės prie kitos klausydamasi Eglės bobutės balso ir matydama, kaip kiekvienam kvaudrate veriasi vis nauja jos gyvenimo teritorija. Matau ne tik gėles, langelius ar taškelius, bet ir daržą, parduotuvę, bažnyčią, kaimynus, kapines. Kažkur fabrikuose nuštampuoti ornamentai virsta magiškais simboliais, kuriais išrašyta žmogaus išmintis – panašai kaip liaudies juostose, margučiuose ir kituose dirbiniuose, kur abstrakčiai brūkšneliai bei ideogramomis aiškinama pasaule sandara. Taigi per Ridikaitės kūrinių paprastos masinės gamybos skarelės tampa būties filosofijos tekstais. Todėl jei atrodo, kad parodoje ilgam prie vienos drobės sustojęs žiūrovas grožisi skarelės raštai, tai netiesa – užtrunka, kol perskaitai apskakymą iš bobutės gyvenimo.

Ši per skarelę atsivėrusios istori-

jos išpūdį lemia kūrinių sandara. Tai irgi svarbu. Nes iki šiol kalbėjau tik apie skarelės. Bet jei Eglė būtų jas tiesiog išdėliojusi, tokio poveikio nebūtų. Kiek kartų yra tekė imti savo, kitų skarelės, dėti jas atgal? Ir nicko. Galbūt šmékšteli mintis apie pračiusių laiką. Bet ji abstrakti. Daik-

„Švintina“. 2011 m.
A. NARUŠYTĖS NUOTRAUKOS

to medžiagiskumas nuteikia kasdieniškai, nėra čia vietas poezijai. O Eglė skarelės nukasdieninio – išpurkštęs ant drobės aeroliui, savo iprastu metodu. Išpurkštę tiksliai kopijuodama, kad skarelės atsiraštu ant drobės kaip tikri apčiuopiamai daiktai su visais dėvėjimo pozymiais – viena skarelė susitraukusi, kitos kampas atspurės, jų forma ne visai kvadratinė, nes nuo rišimo išsitęsė. Skarelė vidurys vis dar ištempės taip, tarsi tebegobtų bobutės galvą. Eglė tik nepurkštę lenkimo ar susiglamžymo žymių – tai nereikalingi ženkli, atitraukiantys dėmesį nuo skarelės susilietimo su kūnui, bereikalingas zirzesys. Jau vien todėl būtų netikė skarelės fotografuoti, be to, dingtų dar kažkas. Kas tas kažkas, žino Algimantas Švėgž-

da, žino Algirdas ir Remigijus Gataveckai, žino ir Eglė – tik preciziškais rankų judesiais atlikdamas kiekvieną daikto skaidulą gali jam įkvėpti gyvybę. Fabrikines skarelės atgaivina rankų darbas – tarsi Eglė būtų jas išsiuvinėjusi, kaip kadaise tikriausiai darydavo jos bobutė. Tarp išpurkštų siūlelių, gelyčių ir taškelių lieka kvėptelėjimai, atstraumimai, pamastymai, pabuvimai, prisiminimai. Bet yra dar vienas elementas – dangus.

Per parodos atidarymą Eglė sakė iš pradžių galvojusi, kad skarelės kraštai turi sutapti su drobės kraštais – drobės tai skarelės. Kaip bobutė gobdavosi skarele, taip Eglė – drobe, pasidarydama jų kickvienai dienai. Bet paskui ji nusprenendė kitaip – paliko rėmą ir foną, kad galėtų eksponuoti skarelės paveiksluose. Tačiau fonas tik atrodo neutralus – tai yra dangus iš ankstesnių Eglės drobių, ta pati spalva, ta pati taškelių gelmė. Šios skarelės yra tarši pakabintos, kad pro jas galėtume žiūrėti į dangų! Kaip ta bobutės „švintina“, kur dangus matosi pro gėles gulint pievoje. Taigi skarelės yra ne eksponatai, ne prisiminimai, ne prustiskas transportas į nuosavą praciit, bet pokalbio su bobute prie monė, tikrų tikriausiai „mediumai“. Girdžiu ir aš: „Na, Eglė, o kadu atidarysi senelio dėžutę?“

Paroda veikia iki sausio 31 d.
Vilniaus grafinės meno centro galerija
„Kairė–dešinė“ (Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradieniais–penktadieniais 11–18 val.,
šeštadieniais 12–15 val.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

modernizmo kontekste? Kaip gimi įtaigi šių kūrinių „ištiklinimo“ ekspozicijoje idėja?

Molinukai buvo ištraukti į dienos šviesą jau po Valaičio mirties. Padavinimą sugalvojo dailininko draugai. I ciklą sudėti akivaizdžiai keliais skirtingas grupes sudarantys kūriniai, bet parodoje apsisprendėme to pasirinkimo nekvietinuoti, nes pagrindinis mūsų tikslas buvo pristatyti Valaičio kūrybos visumą, siūlant jos interpretacijos būdus, bet kartu paliekant ir pakankamai erdvės kitokiam požiūriui.

Valaitis buvo maištininkas vien tuo, kad siekė ardyti meno rūšių ir žanrų ribas, plėtė ikonografijos diaazoną. Ankstyvuosiuose kūriniuose ne taip radikaliai, kaip mums galbūt to norėtusi, tačiau jis buvo tose paciose gretose kaip kiti ryškiausiai jo karts modernistai – Vincas Kiliauskas arba vienas artimų jo būčiulių Arūnas Tarabilda. Jei atidžiai pasižūrėsime, kaip klostėsi kitų ambicingas startines pozicijas užėmėsi Valaičio bendraamžių meninė karjera, matysi, kad dauguma jų – Alfonsas Ambraziūnas, Vladas Vildžiūnas, Vytautas Valius, Birutė Žilytė, Algirdas Steponavičius – po ver-

žios ir daug žadančios pradžios atėjanda savo maniera ir tarsi sustoja. Jų kūryba, kuri turėjo labai stiprių ketimosi užtaisą, tampa dekoracija. Laiabai meistriška, aukštos kokybės, tačiau visiškai formaliai. Ypač tai matyti 8-ojo dešimtmecio Lietuvos dailėje. Taigi amžininkai, pragyvenę Valaitį, pavirto manieristais. Todėl „Naujojo pasaulio gyvūnų“ cikla, žadanti naują posūkį Valaičio kūryboje, o kartu ir to meto Lietuvoje dailėje, norėjosi išskirti.

Parodos architektai stengėsi padrodyti kiek įmanoma daugiau šių eskių, o sumanymą juos apgaubti peršviečiamais gaubtais padiktavo būtinybę apsaugoti trapias terakotos statulėles. Iš anksto nesitikint tokiu efektu ir specialiai jo nenumačius, lentynų su blizgančiais indais prikimšta parodos salelė tapo asociatyvia nuoroda į kūnukamerą, kuriuoje stikliniuose induose eksponuojami negimus iš skulptūrų gemalai.

„Naujojo pasaulio gyvūnai“ spinduliuoja nerimą, neužbaigtumą, mėginimą oponuoti sau pačiam.

Valaitis atsidūrė ant slenkščio, o mes irgi sustojame ant to slenkščio kartu su juo. Kita vertus, tuo metu į Lietuvos dailę ateina kita karta, kuri kaip tik ir atsineša šį vėlyvojo Valaičio nerimą. 7-ojo dešimtmecio pirmosios pusės Valaičio darbai op-

timiški, giedri, bet ilgainiui jie dekoratyvėja ir tuščėja turinio požiūriu. Valaitis mėgina iš to išsiveržti. Jo amžininkai – Ambraziūnas, Vildžiūnas, Džiaukštės, Švažas, Tuleikis – ir toliau plėtoja 7-ojo dešimtmecio atradimus. Jie tampa oficialiaisiais menininkais, kuriems neberekiai kovoti, nes jų taikoma raiška virsta nebecenčiūruojama norma. I protesto poziciją stoja kiti žmonės.

Dar ir dėl to Valaičio kūryba skatinia permastytį paplitusių „tylojo modernizmo“ metaforą, kuri iškilo ant Sajūdžio epochos romantizmo bangos. Ši nuostata sovietmečio modernizmo dailės atžvilgiu nebetenkina mūsų žinojimo. Ir Valaičio atvejis tai labai aiškiai demonstruoja.

Tad kaip šiandien perprasti Valaičio epochą, kaip suvokti visus keistus sovietmečio prieštaravimus?

Istorikų diskusijose esu girdėjusi, kad istorija mums yra esmiškai svetimė. Valaičio epocha – ne mūsų laikas, todėl turime kažkaip surasti savo santykį su ja. Nereikia sovietmečio demonizuoti, bet lygiai taip pat ir romantizuoti. Valaičio parodoje man turbūt labiausiai patinka „Edeno“ dalis. Čia eksponuojami kūriniai, tarsi atsiradę iš megavimosi gyvenimu čia ir dabar, panirus į parastus kasdienybės džiaugsmus.

Žinoma, ivertinti kasdienybės estetiką Valaičiui padėjo prancūzų menas, perteikti to paprasto gyvenimo žavesį skatinį Krymo gamta – šiluma, saulė, jūra. Tai hedonistinis menas, skirtas malonumui, ir nieko daugiau. Tačiau kas sakė, kad tai mažai? Kita vertus, sovietmečiu tokia kūryba ir buvo asmens laisvės deklaracija, oponuojanti ideologinėms tiesoms ir pasmerkianti menininką marginalumui. Kitai sakant, toks parinkimas nebuvę lengvas ir patogumų nežadėjo. Aišku, pasipričinimu sistemai jo irgi nevertėtų vadinti.

„Edeno“ tema jaudino jauną vyra, kuris pradėjo naują gyvenimo etapą su jauna gražia žmona, gimdė vaikus, žvejojo, daug mąstė ir kalbėjo apie meną, žvelgė į žvaigždėtą dangų, ieškodamas kitų pasaulyių. Gan greitai atėjo laikas, kai Valaitis savo piešinio kamputuje rašo, kad bausi suvokti savo kūno trapumą ir baigtinumą, pasiūsti mirtinam. Deja, atėjusiai asmenybės brandai nebuvo duota laiko pasirodyti kūriniuose.

Nenorima paliesti ir kitos temos – apie menininkų, ypač gabiausiu, socialinį statusą. Geri menininkai sovietmečiu buvo visuomenės elitas ta prasme, kad jie jautėsi esantys aukščiau mokytojų, gydytojų, inžinerių, net ir mažiau talentingu ir

sėkminges savo profesijos brolių ir sesių. Tą supratimą skatinė aplinka – pagarbus amžininkų požiūris, žiniasklaidos dėmesys. Tai lietė ne tik tuos, kurie dirbo režimui. Sovietmečio kultūros teoretikas Borissas Groysas tiesiai rašo – sovietinių menininkų elitui skirtis nuo nepašvėtu buvo maloni, skatinė visaip toliti nuo masinė kultūrų vartojančios daugumos. Tie, kurie kūrė tik elinių mažumai suprantamus darbus, nesuprato, kad savipakankama kūryba savoje terpėje buvo nepaprastai paranki režimui. Pačių dailininkų panaikinta grįžtamomojo ryšio galimybė veikė geriau už cenzūrą. Savame rate užsidarę menininkai buvo nepavojingi. Žinoma, Groysas kalba pirmiausiai apie Maskvos undergroundą. Tačiau jeigu pripažinsime, kad Lietuvai ši schema netinka, turėsime klausti ir atsakyti kodėl. Tai nei lengva, nei malonus, tačiau įdomu ir mums labai naudinga, nes atsakymai į sunkius klausimus kuriu laikui atneša palengvėjimą.

KALBĖJOSI KRISTINA STANČIENĖ

Paroda veikia iki vasario 1 d.
Nacionalinė dailės galerija
(Konstitucijos pr. 22, Vilnius)
Dirba antradieniais, trečadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais 11–19 val., ketvirtadieniais 12–20 val., sekmadieniais 11–17 val.

Kine ieškau iššūkio

Pokalbis su Berlinalės Jaunojo kino forumo programos vadovu Christophu Terhechte

Vasarį 5 d. Berlyne prasidės 65-asis tarptautinis kino festivalis. Festivalio senbuviai žino, kad daug originalių filmų ir naujų autorų visada pateikia Jaunojo kino forumo programa. Su jos vadovu Christophu Terhechte Berlyne kalbėjosi Kauno kino festivalio vadovė Ilona Jurkonytė. Pokalbis įvyko gavus „Nipkow Programm“ stipendiją.

Kaip apibūdintumėte šiu metų Jaunojo kino forumo programą?

Pagrindiniai akcentai kasmėt kinta. Pernai į programą įtraukėme net aštuonis Rytų Europos filmus. Šiemet filmų iš šio regiono mažiau. Papras tai rodome nedaug Lotynų Amerikos filmų, bet šiemet jų įtraukėme kur daugiau. Programa priklauso nuo to, kaip sutampa kino sezona ir globalesnės kino bangos. Tai itin nenuuspējama, tačiau visada smagu reaguoji į šiuos veiksnius.

Kaip, Jūsų galva, susidaro tos kino bangos?

Trumpesnės sezoninės bangos susidaro dėl daugelio atsitiktinių veiksnių, o didžiosios bangos, trunkančios ilgėliau, manau, susijusios su politinėmis, socialinėmis sąlygomis. Jos priklauso nuo valstybinio finansavimo schemų, taip pat nuo žiniasklaidos ar kokio nors kitokio palaikymo.

Prieš penkiolika metų Kinijoje radosi ryški pogrindinio kino banga ir viskas, kas tuo metu išnirdavo iš Kinijos, buvo itin įdomu, bet ši banga jau nuslūgo, nes dabar Kinijos režisieriai tiesiog kopijuoją ankstesnę kartą ir tai jau nuobodau. Atskiros asmenybės tebekuria įdomius filmus, bet tik pavieniai atvejai. Tačiau, pavyzdžiu, 10-ojo dešimtmečio pradžioje Rumunijos Naujoji banga buvo tokia stipri, kad iškėlė daug autorų, kuriančių ir toliau. Jie sukūrė ryškų įvaizdį. Kai taip nutinka, bangos poveikis gali būti didesnis ir ilgesnės trukmės.

Sudarydami programą, turime būti lankstūs, budrūs bei žvalgytis į visas pusės. Jei užstrigtume ties vienu reiškiniu ir bandytume ji nuolat kartoti, prarastume aktualumą.

Kaip manote, ar filmai, kurie, pavyzdžiu, nuo scenarijaus etapo buvo rutuliojami viename ar kita-

me koprodukcijos forume, verti didesnio pasitikėjimo?

Tikrai ne. Tiesą sakant, kartais net atvirkščiai. Kartais dėl tokų fondų ir forumų projektai tampa „pervystyti“, kad atitiktų festivalių skoni. Man tai nepatinkta. Pasitaino projektui, kurie akivaizdžiai neskirti vienos žiūrovams, neišreiškia autoriaus kūrybinės laisvės, o tiesiog sukurti tokiams kaip aš. Kai tik pajantu, kad filmas šaukia: „Patikék manim! Patikék manim!“, niekad nepatikiu. Tai ir yra globalizacijos bei panašių tarpusavyje susijusių fondų keliamas pavojuj – skonio spektras vis siaurėja... Nelieta anksčesnės raiškos ir stiliaus įvairovės.

Kaip renkateis filmus?

Jei rodau filmus, kurių mano žiūrovai nesupranta, tada tikrai darau kažką ne taip. Jei rodau filmus, sukurtais specialiai šiai auditorijai, jei neprovokuju, nestebinu, tada taip pat prastai atlieku savo darbą. Tu ri rasti pusiausvyra tarp šių dviejų kraštutinumų. Reikia žiūrovus stebinti, tačiau nedera jų maitinti tuo, ko jie negali suvirškinti. Tiesiog nesudarinėjū elitinėjū programą, nes blogai yra abiems atvejais: jei darai programą sau ir jei darai programą vidutiniam art house kino žiūrovo skoniui. Reikia nuolat mesti iššūkį, kad galima būtų rodyti kaskart vis daugiau eksperimentinio kino.

Susidaro išpūdis, kad savo auditorija pažystate labai gerai.

Nežinau demografinių rodiklių, bet ir vykstant festivaliui, ir vėliau praleidžiu itin daug laiko kino teatruse, todėl gerai žinau, kaip žmonės reaguoja. Pavyzdžiu, prieš kiekvieną susitikimą ir diskusiją su kūrėjais, kad geriau pajusčiau seanso atmosferą, filmą pasižiūrū kartu su žiūrovais. Antraip negalėčiau su jais susitapatinti.

Gal galite papasakoti apie įsimintiniausias žiūrovų reakcijas? Žinau, kad per diskusijas visad kas nors jisimena.

Man patinka, kai žmonės pasakoja, kaip iš pradžių jiems nepatišę filmas atsiveria ir pradeda veikti. Aplanko jausmas, kad kažką pakeitei filmo seansu ar pokalbiu po jo. Kartais net seanso metu jau-

ti, kad žiūrovai nepriima filmo, o jam pasibaigus iš aplodismentų supranti, kaip viskas toliau eisis. Tačiau pokalbis su režisieriumi keičia atmosferą, žmonės ima suprasti ir sako: „Turiu filmą pamatyti dar kartą.“ Ir tai yra didžiausias komplimentas, koki tik gali gauti.

Kaip keitėsi festivalis?

Didžiausias pokytis įvyko, kai iš Vakarų Berlyno festivalis persikelė į centrą ir tapo viso miesto festivaliu. Pamenu, Woody Alleno filmą „Nusikaltimai ir prasižengimai“ („Crimes and Misdemeanours“) tą pačią dieną mačiau dukart: „Cosmos“ kino teatre Rytų Berlyne ir „Gloria“ – Vakarų. Aktorius Martins Landau pasakė kalbą, kurioje teigė, kaip nuostabu, kad Rytų ir Vakarų Berlyno gyventojai juokiasi tose pačiose filme vietose. Tačiau tai buvo melas. Jo kalbą kažkas paraše kur nors Los Andžele. Iš tiesų žiūrovai labai skiriasi. Bégant metams, festivalis plėtėsi, augo, tačiau pagrindinis akcentas išlieka – atiduodama pagarba kino menui ir siekia mesti iššūkį žiūrovui.

Tačiau juk ne visus pokyčius galima sieti su Berlyno sienos griūtimi?

Taip, darėme samoninguos sprendimus. Kai pradėjau dirbti, nutarėme į Forumo programą įtraukti mažiau filmų. Berlinalės direktoriumi pradėjės dirbti Dieteris Kosslickas įsteigė koprodukcijos mugę, „Talent Campus“ (dabar – „Berlinalės talentai“), „Kulinarinio kino“ programą, pakeitėme vaikų kino festivalio („Kinderfest“) programą – iki tol jame rodyti tik mažiesniems skirti filmai, mes pradėjome rodyti filmus ir paauglių, jaunimo amžiaus grupėms. Pasikeitė visos programos konцепcija: rodome filmus, kuriuos turėtų žiūrėti vaikai, tačiau jie nėra skirti tik vaikams.

Ne paslaptis, kad Berlinalė suvo kama kaip politinis festivalis...

Tai tiesa. Kur dar tokį festivalį rengti? Tačiau tai nereiškia, kad politika svarbiau už estetiką. Forumo programe siekiame rodyti politinį kiną, tačiau jei filmas nepasižymi jokia estetika, tokio nerodysim. Jei pavyksta suderinti abu aspektus,

puiku, tačiau visada atiduosime pirminybę geram kinui, ne politikai.

Ar kai sudarėte programą, kaip nors ją sau apibendrinate? Pavyzdžiu, man jis kaip tekstas – vienas filmas turi susikalbėti su kitu.

Būtent! Nebuvau pagalvojęs apie teksto metaforą, tačiau išties, kai raišai apie filmus, pradedi nuo vieno, keliaujti prie kito... Jei jie nesusiję, tada kas tai? Žodynai! Viename tekste pagrįstai sujungti dešimt skirtingu filmų – tai ir yra mūsų, kaip programos kuratorių, darbas. Žinoma, reikia nuo kažko pradėti, tačiau ir pradžia nebūna atsikiltinė, nes renkamės pagal savo jausmus ir supratimą. Po kiek laiko supranti, kaip filmai susiję, kaip kartais jie vienas kitam prieštarauja, kaip formaliai, estetiškai bei turinio prasme jie susiję vieni su kita, o kartais ir kertasi...

Kaip jveikiate vėtos, geografinės, kultūrinės tapatybės ribojimus?

Žinoma, esu Vokietijoje užaugęs europietis ir visada tokis būsiu. Idomu, kad kai keliaujti į skirtinges sritis ir tų šalių kiną žiūri ten, kur jis susekurtas, matai skirtingai. Pavyzdžiu, jei Brazilijoje per trumpą laiką pasižiūri 30 filmų, juos matai kitaip nei tuo atveju, jei juos tektų žiūrėti po vieną per dieną, čia, Berlyne. Kita vertus, visad bus man nepažinių dalykų. Mūsų kuratorių komandoje yra užsieniečių. Svarbu būti kiek įmanoma atviresniams, suprasti, kad egzistuoja skirtinių požiūriai, kuriuos dera išmokti vertinti.

Manau, kad gerai vesti žmones ta kryptimi, tačiau jei eisi per greitai, žmonės neseks iš paskos, o man svarbu eiti kartu su jais. Tačiau negali atsistoti minios vidury ir stoveti lyg niekur nėko. Turi būti šalia minios ir trauktu ją savo kryptimi, bet negali ir bėgti, nes praloši.

Patiko įžvalga, kad kuratorius sujungia tolimus horizontus ir vietinės auditorijos lūkesčius. Kas Jums dar svarbu?

Žinoma, daug skaitau, tačiau stengiuosi nebūti susitelkės tik į kiną. Lankausi koncertuose, dramos bei operos teatruse, parodose. Ne su kino teoretikas. Stengiuosi žiū-

rēti į filmus jų kontekste. Manau, kad ritmu bei struktūra itin su kinu susijusios disciplinos yra muzika ir matematika. Manęs nedomina kino, teatro bei literatūros sąsajos. Vokietijoje šis santykis itin pabrėžiamas. Toks protestantiškas požiūris į kiną ypač populiarus Vokietijoje – esą žodžiai daug svarbesni už vaizdą, vaizdai yra skirti tam, kad padėtų perteikti mintį. Man tokio pobūdžio kinas yra miręs. Ir visada toks buvo.

Jūs visada pasižiūrite visą programą?

Taip, aš esu vienintelis, kuris pamato visą programą prieš prasideant festivaliui.

Kaip manote, ką šiandien reiškia „eksperimentinio“, „avangardinio“ kino sąvokos?

Nė viena iš šių sąvokų nėra naudinga. Nemęgstu abieju. „Avangardas“ skamba elitaristiškai. „Eksperimentinis“ reiškia, kad eksperimentuojai – darai dalykus, kurių kiti autorai nebuvę darę, tam, kad pamatyti, koks bus rezultatas. Gali eksperimentuoti savo laboratorijoje ar su žiūrovais. Dar „eksperimentiniu kinu“ vadina ir tai, kas vienai neavangardiška, – tiesiog žanras. Kai Godard’as naudojo jump-cut, žmonės buvo šokiruoti, tai buvo eksperimentas, o dabar visos reklamos naudoja šį montažo būdą.

Sutinku, kad sąvokos „avangardinis“ bei „eksperimentinis“ kinas – greičiau istoriniai terminai, o šiuolaikiiniams reiškiniam reikėtų naujų apibūdinimų.

Man patinka iššūkio idėja. Kine ieškau iššūkio, bet kartu ir erdvės kvėpuoti bei mąstyti. Nemęgstu idealų filmų, kuriuose viskas paskaičiuota – jie hermetiški, juose neįmanoma gyventi, negali užduoti klausimų. Esu žiūrovas. Žiūrėdamas kuriu savo filmą.

KALBĖJOSI ILONA JURKONYTĖ

ké „Nepatogaus kino“ vadovas.

Retrospekyvoje taip pat bus parodoti filmai „Slogutis“ (1995), daug tarptautinių prestižinių apdovanojimų pelniusi „Upė“ (2009) bei naujausias darbas, uždaręs 2014 m. Vilniaus dokumentinių filmų festivalį, – „Sekmčių metai“. Pastarajam filmui iš kino kelionė taps savotiška nacionalinė premjera – jis pirmą kartą bus rodomas už Vilniaus ribų.

Visi kino kelionės seansai rengiami vadovaujantiesi „Nepatogaus kino“ principu „uz kiną mokėk tiek, kiek manai esant verta“.

„NEPATOGAUS KINO“ INF.

Anonsai

Julijos ir Rimanto Gruodžių filmai pradeda kelionę po Lietuvą

Šių metų vasarį prasidės tarptautinių pripažinimų pelniusių dokumentinių filmų kūrėjų Julijos ir Rimanto Gruodžių kino kelionė po Lietuvos miestus ir miestelius. Kelionė pristato dokumentinių filmų festivalis „Nepatogus kinas“. Specialiai Gruodžių retrospekyvą „Bendruomenės gyvenimo atspindžiai dokumentiniame kine“ pamastyti Ukmurgės, Dusetų, Tauragės, Plungės, Šiaulių, Klaipėdos, Alytaus, Mažeikių ir Vilniaus žiūrovai.

Pasak festivalio „Nepatogus kinas“ direktoriaus Gedimino Andriukaičio, Gruodžių kūryba atspindi festivalio misiją ir skleidžiamas vertėbes. „Režisieriai jau dviečimt metų kino kalba jąmžina žmones, kurių nėra ryškiai matomi viešumoje, bet kantriai, be didingu mostu ir patoso lipdo savo ir savo vaiku gyvenimuis. Gruodžių filmų pamatinės nuostatos – humanizmas, nuoširdi pagarba filmuojamieims žmonėms, pavydėtina empatija. Jie XX a. pabaigos – XXI a. pradžios poetinei dokumentikai artimų stiliumi piešia savo laiko paprasto žmogaus paveikslą, siékdamis atskleisti jo vidinį pasauly ir išprasminti jo kasdienę bū-

tį. Gruodžių tikslas – išsaugoti šį žmogų tautos istorinėje atmintyje. Kartu Gruodžių kūriniai yra tarsi tėstimė Šalies socialinių problemų studija: nuo 1995 metų režisieriai filmuoose kalba apie skaudžius dalykus, kurie ir šiandien aktualūs daugiau nei penktadalui Lietuvos gyventojų, – skurdą, socialinę atskirtį, švietimo problemas. Mums, kaip žmogaus teisės kino festivaliu, svarbu kelti šias temas viešumon, o kartu pristatyti kuo platesniams žiūrovų ratui kokybiską lietuvių dokumentiką“, – sakė G. Andriukaitis.

Savo kūryboje ypač daug dėmesio Gruodžiai skiria vaikų likimams,

kurie tampa savotiška visos Šalies likimo metafora. Vaikai yra pagrindinė į retrospekyvą įtrauktų filmų pasakojimo ašis. Be to, vienas iš retrospekyvos seansų bus skirtas moksleiviams ir mokytojams. „Gruodžiamas labai svarbu užciuoptyti šviesiąją būties pusę, atskleisti pricžastis ir motyvus, padedančius žmogui net ir bei viltiškiausiose situacijose kabintis į gyvenimą, tverti ir ištverti. 2006 m. sukurtas „Brasbendas“, pasakojantis apie kaimo mergaičių dūdų orkestrą „Saulutė“, susibūrusi Perekšliuose ir Sujetuose netoli Panevėžio, parodo, kaip vaikų gyvenimą keičia muzikos galia ir savo darbui atsidavusių mokytojų entuziazmas“, – sa-

Akims ir širdžiai

Krėsle prie televizoriaus

Agnieszkos Holland trijų dalių serialas „*Degantis krūmas*“ (LRT, 5 d. 21.30) prasideda filosofijos studento Jano Palacho susideginimu Prahos Vaclavo aikštėje 1969-ųjų sausio 16 d. Palachas protestavo prieš Čekoslovakijos okupaciją, kurią priės pusmetį buvo įvykdžiusios Varšuvos sutarties kariuomenės. Holland rodo, kas buvo po susideginiu: kaip Palacho poelgis paveikė jo artimius – motinos ir brolio gyvenimą; kaip funkcionuoja čekoslovakų saugumas, kuris visais būdais stengiasi sukomprimiti ir Palachą, ir jo artimuosius; kaip reaguoja jo draugai studentai ir visai nepažįstami žmonės; kaip teisininkai imasi ginti gerą Palacho šeimosvardą. Serialė daug personažų, siužeto linijų, bet Holland iš jų meistriškai kuria sukrečiančią visumą.

Palapsniu, pasitelkus iškalbinės detales ir visuotinę baimę atmosferą, atskleidžiamą tiesą apie gyvenimą totalitarinėje santvarkoje, kur didžiausias didvyriškumas vis dėlto yra gebėjimas išsaugoti principus, ginti tiesą net tada, kai atrodo neįmanoma laimėti. Tokia yra Palacho šeimai teismuose astovaujanti advokatė Dagmar Burešová (Tatiana Pauhofova), kuri palapsniu tampa pagrindine serialo veikėja. Ji pasipriešina ne tik sistemai, bet ir visuomenės apatijai. Man regis, tai ir paverčia „*Degantį krūmą*“ aktualiu kūriniu, nes susitapatinti su didvyriška auka, pasijusti jos dal-

mi ir taip pateisinti savo vėlesnį abejingumą viskam, kas vyksta aplink, – daug paprasčiau nei pasimokyti iš tragiškos mirties, kad ir kur ji būtų.

Beje, Dagmar Burešová po „Akominės revoliucijos“ tapo teisingumo ministre. Realū ūžmonių gyvenimai dažnai įdomesni už sugalvotus. Martino Zandvlieto filmo „*Komediantas*“ (LRT kultūra, 4 d. 21.30) herojus – danų kabareto ir kino legendas Dirchas Passeras. Jo ir Kjelde's Peterseno duetas juokino keliai danų kartas. Po partnerio mirties Passeras tėsė jau vienas. Filme rodomas komiko (Nikolaj Lie Kaas) kelias į šlovę, jo meilės romanai ir nusivylimai. Scenoje aktorius buvo tikra žvaigždė, bet gyvenime – nedrąsus, nepasitikintis savimi žmogus. Tuo ir pasinaudojo filmo kūrėjai, paverte Passera tragikomiku personažu.

Tačiau „*Komediantas*“ man sukėlė tiesiogiai su juo nesusijusių klausimų, pavyzdžiu, ar vienos mažos tautos žvaigždės gyvenimas gali sudominti kitas, kad ir tokias pat mažas, tautas? Kita vertus, tas klausimas mums juk neaktualus: neįsivaizduju, kad koks nors jaunas lietuvių režisierius drįstų imtis panašios temos, juk kurti kvailas komedijas victimiams kvailiams daug pelningiau ir paprasčiau.

Panašiai kaip „*Komedianto*“ herojus, Woody Allenas ilgus metus bandė suprasti save ir kas iš tikrųjų gyvenime yra svarbiausia. Pamenu, Alleno psichoanalitiko mirči minė-

jo net „The New York Times“. Tačiau, regis, režisierius jau pats gali pamokytis kitus, kaip gyventi. Paskutinių metų jo filmai kupini kartais ciniškū, bet visada ironiškų patarimų. 2008 m. sukurta pasaka „*Viki, Kristina, Barcelona*“ (BTV, 4 d. 21.30)

pasakoja apie dvi amerikietes. Barselonėje atostogaujančias senamadišką Viki (Rebecca Hall) ir maištingą Kristiną (Scarlette Johansson) sužavai ne tik miestas, bet ir gražuolis dailininkas Antonijus (Javier Bardem). Jei ne nusiužudyti bandžiusi buvusi Antonijo žmona (Penelope Cruz), viskas, matyt, būtų susiklostė kuo banaliausiai, bet Allenas yra Allenas – pries parodydamas, kaip filmo herojai pasirengi priimti svarbius sprendimus, jis pakvies ir mus kartu su jais pasinerti į gyvenimo malonumus. Tai visai paprasta, reikia tik pamėgti alkoholinius gérimus, ilgus pasivaikščiojimus, vilioti, mylčtis, pripažinti meilę trise, na, ir kartkartėmis taptysi (arba užsiimti kitokiais menais).

1988 m. sukurta Donaldo Petrie filmą „*Mistinė pica*“ (LRT, 31 d. 22.40), be abeo, jau dengia senamadiškumo patina, o Alleno herojai filmo veikėjoms gal sukeltų siaubą, o gal norą važiuoti į Barceloną. „*Mistinės picos*“ herojės – trys žvejų miestelio picerijos (beje, Mistike ji egzistuoja iš tikrųjų ir po filme labai išpopularėjo) oficiantės – sava jo apie laimę. Džodžo (Lili Taylor) rengiasi tekėti už vaikystės

„*Degantis krūmas*“

nas. Jo herojus negali susidoroti su Pietų provincijose įsišaknijusių blogių legaliais būdais, todėl pavirtęs radikalius metodus išpažistantiui keršytoju Zoro pasieks daug didesnės sėkmės. Kai net mano mylimas Erkiulis Puaras naujose serialo, kurį sekmadienais rodo LRT, serijoje kažkokėl ima mojoti rožiniu ir vis dažniau kalba apie religiją (net kyla įtarimas, ar serialo nefinansavo kuri nors Bažnyčia), Zoro metodai džiugina akį ir širdį.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Surišti drugeliai

Nauji filmai – „Trečias žmogus“

Gediminas Kukta

Prieš kelerius metus madingais tapo filmai, kuriuose persipina vienos kito nepažįstančių žmonių likimai. Nors personažus gali skirti geografinė erdvė (kartais – keli amžiai), vieno iš jų neatsargus poelgis ar ištartas žodis – paprasciausias atsiktinumas – gali sugrąuti kitame planetos kampelyje esančio gyvenimą. Lokalai globalias istorijas savo „mirties trilogija“ išpopularino meksikietis Alejandro González Iñárritu. Daliai žiūrovų toks pasakojimo būdas atrodė naujas ir originalus, tačiau tiesa ta, kad jis senas kaip pats kinas: pakanka prisiminti D. W. Griffitho „Nepakantumą“.

Tačiau būtent po Iñárritu opusų sekė epigonų eilė (turime ir lietuviškų pavyzdžių), kurie, deja, nykiai iliustravo tik naratyvo principą. Taip pat mintį, kad drugelio sparnų plastelėjimas gali sukelti cunamą kitose Žemės pusėje, o kiekvieną iš mūsų nuo kito žmogaus teskiria šeši kiti žmonės. Kitaip tarant, visi esame susiję nematomais saitais, o mūsų veiksmai, nors iš patys mažiausiai, viena turi pasekmių. Naujausias ka-

nadiečio Paulo Haggiso „*Trečias žmogus*“ („Third Person“, Didžioji Britanija, JAV, Vokietija, Belgija, Prancūzija) – puikus tokio kino pavyzdis. Tik vietoj „šešių žmonių“ tarp trijų veikėjų porų visuomet yra trečias asmuo. Jis arba jungia, arba skiria tuos žmones.

Pasakojimas vyksta trijuose miestuose. Paryžiuje sutinkame su žmona (Kim Basinger) išsišyrusį raštojają Maiklą (Liam Neeson). Jis bando baigti rašyti romaną ir megaga romantiškus, bet nenuspėjamus santiukius su jaunesne žurnalistė „*Trečias žmogus*“

Ana (Olivia Wilde). Niujorke gyvena jaunoji Džulija (Mila Kunis). Ji nori atgauti motinystės teises į savo mažametį sūnų, tačiau tam aršiai priešinasi jos vyras (James Franco). Moteriai padeda advokatė Tereza (Maria Bello). Romoje sutinkame rafinuotą amerikietį sukčių, mados šnipą Skotą (Adrien Brody). Vietiniame bare jis susipažsta su Monika (Moran Atias), kuri iš gangsterių rankų stengiasi išpirkti savo dukrelę. Skotas yra panašaus amžiaus dukros tėvas, todėl jis užjaus Moniką ir padės jai atgauti vaiką.

Šis tuntas žvaigždžių daugiau nei dvi valandas vers žiūrovą spėlioti, kokias ryšias jie susiję. Atidesni supras dar neipusėjus filmui. Bet režisierius, matyt, to nenumatė, todėl toliai uoliai pakisičiųs užuominas ir stabtelės prie reikšmingų detalių. Žodžiu, visomis išgalėmis riš istorijas laikančius mazgus.

Pirmasis užveržiamas jau pirmosiomis minutėmis. Rašytojas Maiklas sėdi prie kompiuterio, rašo, kankinasi. Staiga už nugaras išgirsta berniuką, sušnibždantį: „Stebék mane.“ Jis atsisuka, bet kambario tamsoje nieko nėra: tai tik aidas iš rašytojo praeities. Maiklas žvilgteli į stiklinę su vandeniu ant stalo ir įmeta į ją monetą. Kita istorija prasidės bascino vandeniu. Dar kita – sudedusis kriaulkės čiaupu. Vanduo taps reikšmingas: jis susicas istorijas, o raginamas „stebék mane“ pasigirs dar kartą. Dar aiškiu pradės darytis Maiklui ištarus, kad naujausias jo romanas – apie rašytoją, kuris pasaulį jaučia per savo kuriamus personažus. Filmui artėjant į pabaigą, liks tik sužinoti, kuri istorija yra tikra, o kuri – rašytojo fantazija. Haggis mazgus sunarplios nepalikda-

mas né menkiausio interpretaciniu siūlo ir taip filmui užverš kilpą.

Žinoma, ant kelių susikertančių istorijų karkaso laikosi pamastymai apie meilę, ištkimybę, pasiaukojimą, draugystę ir gerumą. Apie artimiausius žmones, kuriuos kartais baudžiam ir skaudinam be aiškios priežasties. Arba nepažįstamuosis (kitos tautybės, rasės, pažiūrų), su kuriais, netikėtai susiklosčius aplinkybėms, pajuntame solidarumą. Apie visa tai Haggisas jau pasakojo daugybę apdovanojimų susišlavusioje „Avariyoje“. Todėl „*Trečias žmogus*“ vietomis atrodo kaip bandymas išriсти į tą pačią upę ir pasitaikyti tais pačiais šlovės purslais. Ši kartą tai daroma su dviguba doze sentimentalumo ir ašarų.

„Drugelio efektas“ per kini, man rodos, jau seniai nuviliño, sukelė laviną panašių filmų ir išskivėpė kitomis formomis. Tokiai filmi pasakojima nustebinti vis sunkiau. Tą suprato ir Iñárritu, naujausiam, greitai Lietuvos kino teatrose pasirodysiančiame kūrynyje „*Žmogus-paukštis*“ pasukęs kitokia linkme. O Haggisas, panašu, vis dar renka savią drugelių kolekciją.

Parodos	Šiuolaikinio meno centras	KAUNAS	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija			
Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Vokiečių g. 2 Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“ Baltijos trienalės projektas „Prototipai“ nuo 31 d. – paroda „Meel. Vahtra. Farkas-idealistinė funkcija“		
Aleksandros Kašubos skulptūrinė tampraus audinio ir neonio šviesos instalacija „Spektro užuominai“			
Kazimieras Zimblytės (1933–1999) ankstyvosios kūrybos paroda			
iki II. 1 d. – Teodoro Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospekyva			
Vilniaus paveikslų galerija			
Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a.			
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai			
Radvilų rūmai			
Vilniaus g. 24 Europos dailė XVI–XIX a. „Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilos“			
Paroda „Senųjų ikonų paslaptys. Andrejaus Balykos ikonų kolekcija: pagrobta, grąžinta, papildyta“			
Taikomosios dailės muziejus			
Arsenalo g. 3A Paroda „Maištasis buduare“ (XX a. aštunto dešimtmecio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)			
Paroda „Absoliuti tekstilė. Nuo ištakų iki XXI a.“			
Vytauto Kasiulio dailės muziejus			
A. Goštauto g. 1 Retrospektinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija			
Lietuvos nacionalinis muziejus			
Naujasis arsenalas			
Arsenalo g. 1 Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.			
Lietuvių liaudies menas			
Kryždirbystė			
iki II. 2 d. – paroda „Nežinomas žinomas architektas“, skirta architekto Romualdo Šilinsko 80-osioms gimimo metinėms			
iki II. 1 d. – X respublikinė konkursinė liaudies meno paroda „Aukso vainikas“			
Kazio Varnelio namai-muziejus			
Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija			
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44			
Bažnytinio paveldo muziejus			
Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija			
Aleksandro Šepkaus juvelyrinkos paroda			
Paroda „Abrozdėliai. Iš kun. Mozės Mitkevičiaus rinkinio“			
iki II. 7 d. – paroda „Atminties ženklai: Rimanto Sakalauskio kūryba“			
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS			
Parodų salės „Titanikas“			
Maironio g. 3 Šiuolaikinio meno paroda „10 x 10 = 100% Jacquard“			
Gyčio Skudžinsko paroda „12 fotografijos tiesės“			
Tekstilės galerija „Artifex“			
Gaono g. 1 iki 31 d. – VDA magistrantūros studentų paroda „Radinys“			
VDA galerija „5 Malūnai“			
Malūnų g. 5 iki II. 7 d. – VDA magistrantūros studentų paroda „Radinys“			
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“			
Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba			
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai			
Parodos	Šiuolaikinio meno centras	KAUNAS	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija			
Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Vokiečių g. 2 Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“ Baltijos trienalės projektas „Prototipai“ nuo 31 d. – paroda „Meel. Vahtra. Farkas-idealistinė funkcija“		
Aleksandros Kašubos skulptūrinė tampraus audinio ir neonio šviesos instalacija „Spektro užuominai“			
Kazimieras Zimblytės (1933–1999) ankstyvosios kūrybos paroda			
iki II. 1 d. – Teodoro Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospekyva			
Vilniaus paveikslų galerija			
Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a.			
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai			
Radvilų rūmai			
Vilniaus g. 24 Europos dailė XVI–XIX a. „Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilos“			
Paroda „Senųjų ikonų paslaptys. Andrejaus Balykos ikonų kolekcija: pagrobta, grąžinta, papildyta“			
Taikomosios dailės muziejus			
Arsenalo g. 3A Paroda „Maištasis buduare“ (XX a. aštunto dešimtmecio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)			
Paroda „Absoliuti tekstilė. Nuo ištakų iki XXI a.“			
Vytauto Kasiulio dailės muziejus			
A. Goštauto g. 1 Retrospektinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija			
Lietuvos nacionalinis muziejus			
Naujasis arsenalas			
Arsenalo g. 1 Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.			
Lietuvių liaudies menas			
Kryždirbystė			
iki II. 2 d. – paroda „Nežinomas žinomas architektas“, skirta architekto Romualdo Šilinsko 80-osioms gimimo metinėms			
iki II. 1 d. – X respublikinė konkursinė liaudies meno paroda „Aukso vainikas“			
Kazio Varnelio namai-muziejus			
Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija			
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44			
Bažnytinio paveldo muziejus			
Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija			
Aleksandro Šepkaus juvelyrinkos paroda			
Paroda „Abrozdėliai. Iš kun. Mozės Mitkevičiaus rinkinio“			
iki II. 7 d. – paroda „Atminties ženklai: Rimanto Sakalauskio kūryba“			
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS			
Parodų salės „Titanikas“			
Maironio g. 3 Šiuolaikinio meno paroda „10 x 10 = 100% Jacquard“			
Gyčio Skudžinsko paroda „12 fotografijos tiesės“			
Tekstilės galerija „Artifex“			
Gaono g. 1 iki 31 d. – VDA magistrantūros studentų paroda „Radinys“			
VDA galerija „5 Malūnai“			
Malūnų g. 5 iki II. 7 d. – VDA magistrantūros studentų paroda „Radinys“			
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“			
Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba			
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai			
Parodos	Šiuolaikinio meno centras	KAUNAS	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija			
Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Vokiečių g. 2 Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“ Baltijos trienalės projektas „Prototipai“ nuo 31 d. – paroda „Meel. Vahtra. Farkas-idealistinė funkcija“		
Aleksandros Kašubos skulptūrinė tampraus audinio ir neonio šviesos instalacija „Spektro užuominai“			
Kazimieras Zimblytės (1933–1999) ankstyvosios kūrybos paroda			
iki II. 1 d. – Teodoro Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospekyva			
Vilniaus paveikslų galerija			
Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a.			
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai			
Radvilų rūmai			
Vilniaus g. 24 Europos dailė XVI–XIX a. „Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilos“			
Paroda „Senųjų ikonų paslaptys. Andrejaus Balykos ikonų kolekcija: pagrobta, grąžinta, papildyta“			
Taikomosios dailės muziejus			
Arsenalo g. 3A Paroda „Maištasis buduare“ (XX a. aštunto dešimtmecio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)			
Paroda „Absoliuti tekstilė. Nuo ištakų iki XXI a.“			
Vytauto Kasiulio dailės muziejus			
A. Goštauto g. 1 Retrospektinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija			
Lietuvos nacionalinis muziejus			
Naujasis arsenalas			
Arsenalo g. 1 Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.			
Lietuvių liaudies menas			
Kryždirbystė			
iki II. 2 d. – paroda „Nežinomas žinomas architektas“, skirta architekto Romualdo Šilinsko 80-osioms gimimo metinėms			
iki II. 1 d. – X respublikinė konkursinė liaudies meno paroda „Aukso vainikas“			
Kazio Varnelio namai-muziejus			
Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija			
Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44			
Bažnytinio paveldo muziejus			
Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija			
Aleksandro Šepkaus juvelyrinkos paroda			
Paroda „Abrozdėliai. Iš kun. Mozės Mitkevičiaus rinkinio“			
iki II. 7 d. – paroda „Atminties ženklai: Rimanto Sakalauskio kūryba“			
Vilniaus rotušė			
Didžioji g. 31 iki 31 d. – Roko Beržiūno autorinių tapybos darbų paroda			
Galerija „Arka“			
Aušros Vartų g. 7 nuo II. 3 d. – paroda „Šviesos spalva“			
Galerija „Meno niša“			
J. Basanavičiaus g. 1/13 iki II. 7 d. – Broniaus Gražio paroda „Vienna“			
Lietuvos dailininkų sajungos galerija			
Vokiečių g. 2 Roberto Antinio paroda „Paišinai“			
Galerija AV17			
Aušros Vartų g. 7 Algio Kasparavičiaus paroda „Išeitys“			
Vilniaus rotušė			
Didžioji g. 31 iki 31 d. – Roko Beržiūno autorinių tapybos darbų paroda			
Galerija „Kunstkamera“			
Ligoninės g. 4 Paroda „Nox lunaris Nox perfecta“			
Teatro, muzikos ir kino muziejus			
Vilniaus g. 41 Gražinos Konstancijos Remeikaitės paroda „Kostiumas“			
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija „Vėjas“			
Vilniaus g. 39 Malvinos Jelinskaitės–Vilimienės fotografijų paroda „Kaladėlės“			
Galerija AV17			
Aušros Vartų g. 7 Algio Kasparavičiaus paroda „Išeitys“			
Vilniaus rotušė			
Didžioji g. 31 iki 31 d. – Roko Beržiūno autorinių tapybos darbų paroda			
Galerija „Kunstkamera“			
Ligoninės g. 4 Paroda „Nox lunaris Nox perfecta“			
Teatro, muzikos ir kino muziejus			
Vilniaus g. 41 Gražinos Konstancijos Remeikaitės paroda „Kostiumas“			
Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija „Vėjas“			
Vilniaus g. 39 Malvinos Jelinskaitės–Vilimienės fotografijų paroda „Kaladėlės“			
Užupio galerijoje „Galera“			
Užupio g. 2 A iki II. 2 d. – paroda „Nostalgijos istorijos“			
Galerija „Kalnas“			
Krivių g. 10 iki II. 2 d. – paroda „Nostalgijos istorijos“			
Galerija-dirbtuvė „RA“			
Pranciškonų g. 8 nuo 30 d. – Vido Poškaus paroda „Tapyba. 1934-ieji“			
Užupio galerijoje „Galera“			
Užupio g. 2 A Paroda „Per J., su Juo ir Jame“			
Galerija „Kalnas“			
Krivių g. 10 iki II. 2 d. – paroda „Nostalgijos istorijos“			
Galerija-dirbtuvė „RA“			
Pr			

salėje – W. Shakespeare'o „HAMLETAS“. Rež. – O. Koršunovas	5 d. 18 val. – L. Adomaičio „DULKIŲ SPIN-DESYS“. Choreogr. ir libreto aut. – D. Bervin-gis ir G. Visockis
Teatras „Lélė“ Didžioji salė 30 d. 18.30 – PREMJERA! „MARŠRUTAS“ (dekadentiskas koliažas apie vieną Padarą). Scen. aut. ir rež. – A. Jankevičius	6 d. 18 val. – Ch. Gounod „FAUSTAS“. Dir. – J. Geniušas
Kauno kamerinis teatras 30 d. 18 val. – E. Radzinskio „KOBA“. Rež. – S. Rubinovas	Kauno mažasis teatras 30 d. 19 val. – F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas
II. 1 d. 18 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas	6 d. 18 val. – V. Klimačeko „SUPERMARTETAS“. Rež. – A. Veverskis
II. 1 d. 12 val. – „DAKTARAS DOLITLIS“ (pagal H. Loftingą). Rež. – R. Driežis	Kauno lėlių teatras 31 d. 14 val. – „RAUDONKEPURĖ“ (pasakų apie Raudonkepuraitė motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras
Mažoji salė 31 d. 14 val. – „RAUDONKEPURĖ“ (pasakų apie Raudonkepuraitė motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras	II. 1 d. 14 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Scen. aut. ir rež. – A. Mikutis
„Menų spaustuvė“ 31, II. 1 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – PREMJERA! „STEBUKLINGAS SODAS“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“)	31 d. 19 val. – „NYKŠTUKAS NOSIS“ (pagal W. Haufo pasaką). Rež. – A. Stankevičius
31 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „GTAS PIRŠTAS“. Choreogr. – R. Butkus (šokio teatras comma8“)	II. 1 d. 12 val. – „ŠEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. – O. Žiugžda
3 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – Ch. Marlowe „Dr. FAUSTAS“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	KLAIPĖDA
3 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „59'ONLINE“. Idėjos aut. L. Vaskova ir R. Maciliūnaitė (jaunuojų scenos menininkų programa „Atvira erdvė'13“)	Klaipėdos valstybinis dramos teatras 31 d. 18 val. <i>Žvejų rūmuose</i> – Y. Reza „PO ATSIDVEIKINIMO“. Rež. – A. Vizgirda
4 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „K.I.D.“ Choreogr. – E. Vizbaraitė, rež. – G. Jaugelytė	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras 30 d. 18.30 – V. Ganelino, S. Gedos „VELNIO NUOTAKA“
5 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“. Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)	ŠIAULIAI
5 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – P. Marivaux „DAR VIENA MEILĖS STAIGMENA“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	Valstybinis Šiaulių dramos teatras 30 d. 18 val. – E. Rostand'o „SIRANO DE BERŽERAKAS“. Rež. – A. Pociūnas
6 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „YESMOONCAN“ (jaunuojų scenos menininkų programa „Atvira erdvė'14“). Idėjos aut. ir rež. – J. Tertelis	31 d. 18 val. – B. Brechto „PONAS PUNTILA IR JO TARNAS MATIS“. Rež. – A. Pociūnas
Keistuolių teatras 30 d. 19 val. – „DIAGNOZĖ: VISIŠKAS RUDNOSIUKAS“. Rež. – V.V. Landsbergis	II. 1 d. 12 val. – „BEBENČIUKAS IR LAUMĖ“ (K. Kubilius ir P. Cvirkos pasakų motyvais). Rež. – I. Norkutė
31 d. 12 val. – „ATSARGAI – ŽIURKIUS“ Rež. – A. Sunklodaitė	1 d. 18 val. – J. Fosse „VIENĄ VARASOS DIENA“. Rež. – A. Vidžiūnas
31 d. 19 val. – „ŠĘJAU AŠ STOTIN“ (V.V. Landsbergio žiaurių romansų spektaklis). Rež. – V.V. Landsbergis	6 d. 18 val. – A. Rappo „INERTIŠKOS DUJOS“. Rež. – T. Jašinskas
II. 1 d. 12 val. – „GRYBŲ KARAS IR TAIKA“ (pagal Just. Marcinkevičių). Rež. – A. Giniotis	PANEVĖŽYS
5 d. 19 val. – „VASAROTOJAI“ (pagal M. Gorkio kūrybą). Rež. – A. Giniotis	Juozo Miltinio dramos teatras 30, II. 8 d. 18 val. – PREMJERA! D. Gyzelėno „PONAS KOLPERTAS“. Rež. – Velta ir Vytautas Anužiai
KAUNAS	31, II. 7 d. 18 val. – K. Sajos „DEVYNBĖ-DŽIAI“. Rež. – M. Meilūnas
Kauno dramos teatras 30, II. 3, 4 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – R. Gary „AUŠROS PAŽADAS“. Inscenacijos aut. ir rež. – A. Sunklodaitė	II. 1 d. 18 val. – „ANĖ IŠ ŽALIASTOGIŲ“ (pagal L.M. Montgomeri romaną). Rež. – A. Gluskinas
31 d. 14 val., II. 1 d. 15 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – PREMJERA! „MECHANINĖ ŠIRDIS“ (pagal M. Malzieu romaną „Mechaninė širdis“). Rež. – A. Areima	3 d. 18 val. – N. Simono „BASOMIS PARKE“. Rež. P. Stočevas
II. 4 d. 19 val. <i>Ilgajoje salėje</i> – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	3 d. 18 val. <i>Kupiškio kultūros centre</i> – PREMJERA! A. Čechovo „ROTŠILDO SMUIKAS“. Rež. – M. Cemnickas
5 d. 18 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – M. Frischo „BIOGRAFIJA: VAIDINIMAS“. Rež. – G. Varnas	4 d. 18 val. – G. Morkūno „IŠ NUOMŠIKO GYVENIMO“. Rež. – A. Gluskinas
6 d. 18 val. <i>Didžiojoje sceneje</i> – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas	6 d. 18 val. – J.L. Lagarce'o „AŠ BUVAU NAMUOSE IR LAUKIAU, KOL ATEIS LIETUS“. Rež. – R. Morkūnas
Kauno valstybinis muzikinis teatras 30 d. 18 val. – N. Rimskio-Korsakovo „CARO SUŽADÉTINĖ“. Muzikinis vad. ir dir. – E. Pehkas (Estija). Dir. – J. Janulevičius	Koncertai
31 d. 18 val. – I. Kálmáno „BAJADERĖ“. Dir. – J. Janulevičius	Lietuvos nacionalinė filharmonija 31 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas K. Kuljas (lobojus). Programoje P. Vasko, L. Boccherini, A. Marcello, J.S. Bacho kūriniai
II. 1 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENĖ“. Dir. – J. Janulevičius	II. 1 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – koncertas visai šeimai „Pykšt, paukšt, šmaukšt!“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Dir. – M. Barkauskas. Muzikologas V. Gerulaitis. Aktoriai S. Mikalauskaitė, R. Saladžius. Rež. – J. Šurnaitė. Programoje E. Griego, L. Anderso, J. Strausso, C. Saint-Saenso, S. Prokofjevo, J. Offenbacho ir kt. kūriniai
1 d. 18 val. – P. Abrahamo „BALIUS SAVOJOJE“. Dir. – J. Janulevičius	1 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – kamerinės muzikos koncertas „Žiemos
4 d. 17 val. – R. Rodgerso „MUZIKOS GARSAI“. Dir. – J. Vilnonis	peizažai“. Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistė B. Vainiūnaitė (fortepijonas). Programoje „Premjėrų popietė“: Th. Escaicho, J. Halvorseno, P. Vasko, O. Messiaeno, Ch. Sindingo kūriniai

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Atpildas : romanas / Jodi Picoult ; iš anglų kalbos vertė Rima Rutkūnaitė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 468, [1] p.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-1663-0 (jr.) : [9 Eur 64 ct]

Banjano šešėly : romanas / Vaddey Ratner ; iš anglų kalbos vertė Vidas Morkūnas. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2014] (Gargždai : Print-it). – 454, [1] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-9955-23-728-0 (jr.)

Dingusi : romanas / Gillian Flynn ; iš anglų kalbos vertė Dalia Zaikauskienė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 453, [1] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-01-1291-5 (jr.) : [9 Eur 61 ct]

Dramblys pradingsta : apskymai / Haruki Murakami ; iš japonų kalbos vertė Jurgita Polonskaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2014] (Vilnius : Spauda). – 383, [1] p.. – ([Šiuolaikinė proza], ISSN 2029-2570). – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 3500 egz.. – ISBN 978-9955-23-796-9 (jr.)

Išdykėlė : romanas / Shirley Kennedy ; iš anglų kalbos vertė Edita Rimavičiūtė ir Mindaugas Bielskis. – Kaunas [i.e. Raudondvaris, Kauno r.]: Dajalita, [2015] (Kaunas : Indigo print). – 381, [2] p.. – (Meilės romanų lobynas). – Tiražas [1553] egz.. – ISBN 978-9955-691-95-2 : [2 Eur 75 ct]

Kolekcionierius : romanas / John Fowles ; iš anglų kalbos vertė Virginija Mickienė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Kaunas : Spindulio sp.). – 332, [2] p.. – („Pegaso“ kolekcija, ISSN 2351-5236 ; kn. 5). – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-1686-9 (jr.) : [4 Eur 8 ct]

Kraštai ir žmonės : [grožinė eisetika] / Arvydas Juozaitis. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Spauda). – 511, [1] p.. – iliustr., portr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1665-4 : [8 Eur 96 ct]

Laivas linksmiybių / Pulgis Andriušas ; [parengė Remigijus Misiūnas]. – Vilnius : Bonus animus, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 253, [1] p.. – (Egzodo biblioteka). – Tiražas [500] egz.. – ISBN 978-9955-754-39-8 (jr.)

Likimo upė : romanas / Apolinaras Čepulis. – Vilnius : Alma littera, 2014- . – (jr.)

D, 2, Rėvos. – 2014 (Vilnius : Spauda). – 495, [1] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9955-24-684-8 : [6 Eur 72 ct]

Linda, kaip iš Lindos žmogžudystės : romanas / Leif G.W. Persson ; iš anglų kalbos vertė Vaida Lešinskaitė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCognito], [2014] (Vilnius : BALTO print). – 540, [2] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-403-733-7 (jr.)

Madam madam madam : romanas / Sara Poisson. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 277, [2] p.. – Tiražas 1800 egz.. – ISBN 978-609-01-1667-8 (jr.) : [7 Eur 38 ct]

Naktis – mano metas : romanas / Mary Higgins Clark ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Petrukaite. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 361, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1664-7 (jr.) : [7 Eur 58 ct]

Našlaičių prižiūrėtojo sūnus : romanas / Adam Johnson ; iš anglų kalbos vertė Povilas Gasiulis. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 526, [1] p.. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 1700 egz.. – ISBN 978-9955-23-791-4 (jr.)

Nuo Sirakūžų lig Šiaurės elnio : [kelionių įspūdžiai] / Antanas Vaičiulaitis ; [parengė Remigijus Misiūnas]. – [2-asis leid.]. – Vilnius : Bonus animus, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 223, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas [800] egz.. – ISBN 978-9955-754-41-1 (jr.)

Objektive meilė : [romanas] / Lina Ever. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Spauda). – 343, [1] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1668-5 (jr.) : [6 Eur 84 ct]

Popierinė mergina : romanas / Guillaume Musso ; iš prancūzų kalbos vertė Donata Pleskevičienė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 396, [1] p.. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-9955-23-793-8 (jr.)

Povestuvinė kelionė ; iš užmarštis gelmių : romanai / Patrick Modiano ; iš prancūzų kalbos vertė Aurelijus Leonavičienė ir Jonė Ramunytė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 214, [1] p.. – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-609-01-1675-3 (jr.) : [7 Eur 58 ct]

Romanas : dvi istorijos apie vieną meilę / Liutauras Degėsys. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 248, [4] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1666-1 : [5 Eur 11 ct]

Saulė kryžiuose : [eileraščiai] / Leonardas Andriekus ; [iliustravo Telesforas Valius]. – 2-asis leid.. – Klaipėda : [Žemaitijos spauda], 2014 (Klaipėda : Žemaitijos spauda). – 224 p. : iliustr.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9955-839-65-6

Už nuodėmes bus atleista : romanas / Katja Kettu ; iš suomių kalbos vertė Aida Krilavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : BALTO print). – 317, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-1662-3 (jr.) : [7 Eur 38 ct]

Vaiduoklis : [romanais] / Jo Nesbø ; iš norvegų kalbos vertė Gedrė Rakauskaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2014] (Gargždai : Print-it). – 462, [1] p.. – (Kriminalinis romanas, ISSN 2029-2597). – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Klaipėdos serijos ISSN: ISSN 2029-2579. – Tiražas 4000 egz.. – ISBN 978-9955-23-795-2 (jr.)

Vilkos valanda : fantastinis romanas (stimpankas) / Andrius Tapinas ; [dailininkė Eglė Zioma]. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 532, [12] p. : iliustr.. – Patriotų premija už knygą jaunimui 2013 m. Metų knyga 2013 m.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-0890-1 (jr.) : [9 Eur 59 ct]

Vilniaus Madona : romanas / Gina Viliūnė. – Vilnius : Alma littera, 2015 (Vilnius : Petro ofsetas). – 243, [4] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-01-1517-6 (jr.) : [4 Eur 66 ct]

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Baltas Dievas“

Savaitės filmai

Baltas Dievas ****

Trylikmetė Lili nori laikyti šunį, bet mergaitės tėvas išmeta jį į gatvę. Šuo kliaudžioja po miestą, patirdamas, kokie žiaurūs gali būti žmonės. Jis pabėga nuo šungaudžiu, bet patenka į godaus benamio spastus, yra renčiamas kruvinoms kovoms, bet galiausiai prisijungia prie šunų gaujos, kuri keršia savo kankintojams. Vengrų kino ir teatro režisierius Kornélis Mundruczó stato spektaklius visoje Europoje, jo filmai, iš kurių Lietuvoje rodytas tik „Delta“, sulaukia prieštaringų vertinimų. Ne išimtis ir šis, kurio premjera įvyko Kanu „Ypatingo žvilgsnio“ programoje. Filme vaidina Zsophia Psotta, Sandoras Zsoteris, Lili Monori, Laslo Galffi, Lili Horvath ir iš gyvūnų prieglaudų išgelbėti šunys (Vengrija, Vokietija, Švedija, 2014). (Vilnius)

Metų pilietis ***

Hanso Petterio Molando („Aberdynas“, „Gražioji šalis“, „Savaip sažiningas žmogus“) juodojoje komedijoje Stellanitas Skarsgårdas vaidina Nilsą – kažkuai Šiaurėje tarp sniegynų skendinčio mažo miestelio „Metų pilieti“. Nilsas vairuoja didžiule sniego valymo mašiną, turi mylimą žmoną ir sūnų. Pavyzdingo vyro gyvenimas apsiverčia aukštyn kojomis, kai nužudomas jo vienintelis sūnus. Nilsas nusprenžia atkerštyti gangsteriams, besiverčiantiems narkotikų prekyba, ir pats to nenutuokdamas sukelia karą tarp galingų norvegų ir serbų mafiozų grupuočių. Nusikaltėliai žūsta vienas po kito, sukeldami vis daugiau rūpesčių bejėgiams vėtos policininkams. Pasak Skarsgårdo, „trileris pavirsta juoda absurdžia komedija, grotesku, kuriame justi kartus humoras ir skandinavų visuomenės satyra“ (Norvegija, Švedija, Danija, 2014). (Vilnius)

Nauja draugė ***

Naujas François Ozono filmas – lyg pasvarstymas, kas šiais laikais yra lytinė tapatybė. Filmo herojė Kler sunkiai išgyvena geriausios draugės mirtį – jos buvo neišskiriamos nuo pat mažens, kartu ištekėjo. Tačiau skausmo prislėgtas našlys pasiūlo Kler įdomų būdą atskirattyti depresijos... Kaip ir visuose Ozono filmuose, ir šiame vaidina daug puikių prancūzų aktorių: Romainas Duris, Anais Demoustier, Raphaelis Personnazas, Aurore Clement, Isild Le besco, Michele Raingevel (Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Programišiai ***

Pasaulį sudrebina programišių ataka. Patys gabiausi JAV ir Kinijos mokslininkai sujungia jėgas. Trilerių meistro Michaelo Manno filme vaidina Chrisas Hemsworthas, Wei Tang, Viola Davis, Ritchie Costeras, Lechomas Wangas (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Ūsuotasis ponas Mortdekai ***

Galima tik pasigailčių šios komedijos platintojų, kurie filmo pavadinimą išvertė nei šiaip, nei taip, nes, matyt, nemoka nė vienos užsienio kalbos. Be abejų, iš jų pasityčiotų ir smobas pagrindinis filmo personažas – britų aristokratas, meno galerijos darbuotojas ir sukūrus Mordekajus (Johnny Depp). Jis keliauja po visą pasaulį, norėdamas rasti pavogtą Goyos paveikslą, kuris esą slepią vertingą informaciją. Pakeliui Mordekajui teks susidurti su rusų oligarchu, amerikiečių milijardieriumi, britų žvalgyba, tarptautiniu teroristu ir nuosava žmona (Gwyneth Paltrow). Tačiau didžiausiu konkurentu taps buvęs žaviojo ūsočiaus kolega Alisteris (Evan McGregor). Davido Koeppo filme taip pat vaidina Olivia Munn, Paulas Bettany, Aubrey Plaza, Oliveris Plattas (JAV, 2015). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Visko teorija ***

Filmas pasakoja mokslininko Stepheno Hawkingo gyvenimo istoriją, bet koncentruojasi į karjeros pradžią: rodoma jo nepagydemos ligos eiga, meilė žmonai Jane, skyrybos. Režisierius Jamesas Marshas išgarsėjo dokumentiniu filmu „Žmogus ant lono“, jis buvo apdovanotas „Oskaru“. Dokumentininko patirtis jam padėjo ir kuriant šį filmą, pagrindinius vaidmenis jame sukūrė Eddie Redmayne'as, Felicity Jones, Charlie Coxas, Emily Watson, Simonas McBurney'is, Davidas Thewlisas (D. Britanija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigitė Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

30–II, 3, 5 d. – Meškiukas Paddingtonas (JAV, Prancūzija) – 11.30, 13.40, 16.10, 18.30, 21.40; 4 d. – 11.30, 13.40, 16.10, 21.40
30–II, 5 d. – Buka ir bukesnis 2 (JAV) – 11.30, 14.16.30, 19, 21.45
Visko teorija (D. Britanija) – 12, 15, 18, 20.45
30, II, 2–5 d. – 8 nauji pasimatymai (Rusija) – 15.40, 19.30; 31, II, 1 d. – 11.50, 15.40, 19.30
Metų pilietis (Norvegija, Švedija) – 15.30, 20.30
II, 3 d. – Traukinio apiplėšimas, kurį įvykdė Saulius ir Paulius (rež. R. Marcinkus, S. Aškelavičius) – 19 val.; 5 d. – 18 val.
31 d. – J. Offenbacho „Hofmano pasakos“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
3 d. – Jupiterė. Pabudimas (3D, JAV) – 18 val.
30–II, 5 d. – Ūsuotasis ponas Mortdekai (D. Britanija) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 21.30
30, II, 2–4 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 14, 16.20, 18.45, 21.30; 31, II, 1 d. – 11.40, 14, 16.20, 18.45, 21.30; 5 d. – 14, 16.20, 21.30
30–II, 5 d. – Programišiai (JAV) – 15.20, 18.15, 21.15
30–II, 3, 5 d. – Balandis tupėjo ant šakos ir maste apie būtį (Švedija, Vokietija, Norvegija, Prancūzija) – 13.10, 18.15; 4 d. – 13.10
30–II, 3, 5 d. – Galingasis 6 (JAV) – 11, 16 val.; 4 d. – 11 val.; 30–II, 5 d. – Galingasis 6 (3D, JAV) – 13.30, 18.30; Hobitas. Penkių armijų mūšis (HFR, 3D, JAV, N. Zelandija) – 13.50, 21 val.; 30–II, 3, 5 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 11.45, 20.45; 4 d. – 11.45
30, II, 2, 4 d. – Nepalūžės (JAV) – 18 val.; 31 d. – 12.40; II, 1 d. – 12.40, 18 val.
31, II, 1 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 11.15; 30–II, 5 d. – Septintasis sūnus (3D, D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 17.10
Pabrolų nuoma (JAV) – 15.45
30, II, 1–5 d. – Atkirtis (JAV) – 21.10
31, II, 1 d. – Mes dainuojas (Lietuva, D. Britanija) – 13.20; 30–II, 2, 4, 5 d. – Vaikystė (JAV) – 17.50; 30–II, 5 d. – Ką išdarinėja vyrai 2 (Rusija) – 21.15
Festivalis „Žiemos ekranai“

„Skalvijos“ kino centras

30 d. – Dievo kabinetai (Prancūzija) – 17 val.
30 d. – Nejudėti! (Prancūzija) – 19.20
30 d. – Metamorfozės (Prancūzija) – 21 val.
31 d. – Pakeliui į mokyklą (dok. f., Prancūzija) – 15.40; 2 d. – 17.30
31 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 17 val.; 3 d. – 19 val.; II, 1 d. – 20.40; 2 d. – 19 val.; 3 d. – 19 val., 4 d. – 21.10, 5 d. – 21.10
31 d. – Baltas Dievas (Vengrija, Vokietija, Švedija) – 19 val.; 4 d. – 21.10, 5 d. – 21.10
31 d. – Atkirtis (JAV) – 21.15; II, 1 d. – 15.50; 3 d. – 21.15; 4 d. – 17 val.; 5 d. – 19 val.
1 d. – Kino klasikos vakaras. Mėlynas aksomas (JAV) – 18 val. (filmą pristatys kino kritikė Ž. Pipinytė)
2 d. – Seansas senjoram. Force Majeure (Švedija, Danija, Prancūzija, Norvegija) – 14.30
31 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnelis) – 14 val.; 1 d. – Meškiukas Paddingtonas (D. Britanija, Prancūzija, Kanada) – 14 val.
5 d. – Specialus seansas. Gyven ir leisk gyventi (dok.f. Vokietija) – 17.20
Pasaka

Festivalis „Žiemos ekranai“

30 d. – Numylėtinis – 19 val.; 0 mes – triskart! – 21 val.
31 d. – Suzana – 14.30; Beti Fišer ir kitos istorijos – 16.30; Maestro – 19 val.; Šėlinės Paryžiuje – 21 val.
II, 1 d. – Dievo kabinetai – 13.30; Aja iš Jopugono – 16 val.; Dvikova – 18 val.; Kas antrą savaitagai – 20.30
30, II, 5 d. – Meškiukas Paddingtonas (JAV, Prancūzija) – 15.30; 31, II, 1 d. – 12.30
30, II, 2, 5 d. – Amžinai stilingos (dok., f., rež. L. Plioplytė) – 17.30; 31 d. – 12, 17.45; II, 1 d. – 16.15; II, 2 d. – 17.30, 21.30; II, 2 d. – 21.30; 3 d. – 17.15; 4 d. – 19.15
30 d. – Ūsuotasis ponas Mortdekai (D. Britanija) – 15 val.; 31, II, 4 d. – 21.45; II, 2 d. – 19 val.; 3 d. – 21.30
30 d. – Atkirtis (JAV) – 17 val.; 31 d. – 19.30; II, 1 d. – 20.45; II, 2 d. – 21.15; 3 d. – 18.45; 4 d. – 19.30; 5 d. – 20.30
30 d. – Baltas Dievas (Vengrija, Vokietija, Švedija) – 19.15; 31 d. – 13 val.; II, 1 d. – 18.30; II, 2 d. – 18.45; 3 d. – 21.15; 4 d. – 19 val.; 5 d. – 18.30
30 d. – Balandis tupėjo ant šakos ir maste apie būtį (Švedija, Vokietija, Norvegija, Prancūzija) – 15.40
30–II, 4 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavicius) – 18.10
30, II, 2–4 d. – Amerikietiškas apiplėšimas (Kanada, Liuksemburgas) – 19 val.; 31, II, 1 d. – 23.30
30–II, 5 d. – Galingasis 6 (JAV) – 10.30; Galingasis 6 (3D, JAV) – 13 val.; Pabrolų nuoma (JAV) – 21.30
30, II, 1–5 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 21.10
KLAIPĖDA

Forum Cinemas

30–II, 5 d. – Meškiukas Paddingtonas (JAV, Prancūzija) – 10.20, 12.35, 14.50, 17.10; Buka ir bukesnis 2 (JAV) – 14.20, 16.50, 18.50, 21.20; Visko teorija (D. Britanija) – 12, 15, 18, 20.50
8 nauji pasimatymai (Rusija) – 16.10, 21.40
II, 5 d. – Traukinio apiplėšimas, kurį įvykdė Saulius ir Paulius (rež. R. Marcinkus, S. Aškelavičius) – 18.30
31 d. – J. Offenbacho „Hofmano pasakos“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
3 d. – Jupiterė. Pabudimas (3D, JAV) – 18 val. Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 12.05, 16.30, 19.30, 21.50; 30, II, 1–5 d. – Ūsuotasis ponas Mortdekai (D. Britanija) – 15.30, 18.10, 21.30; 31 d. – 15.30, 18.10; 30–II, 5 d. – Galingasis 6 (JAV) – 10.30; Galingasis 6 (3D, JAV) – 11.30, 14 val.; Galingasis 6 (JAV) – 10.30, 13 val.
Sniego karalienė 2 (Rusija) – 14.30
II, 1 d. – Rio, aš tave myliu (Brazilija, JAV) – 21 val.; II, 2 d. – 17.15; 5 d. – 15 val.
II, 3 d. – Mėnesinių magijų (JAV) – 17 val.; 4 d. – 17.15
4 d. – Planai rytojui (ciklas „Ispaniškai“) – 17.30
5 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 20.15
Ozo kino salė

31 d. – Ida (Lenkija) – 15 val.
31 d. – Nėra laiko gerumui (rež. ir scen. aut. A. Jančoras) – 16.40; 5 d. – 16.30
31 d. – Loščias (rež. I. Jonynas) – 18 val.
II, 3 d. – Ekskursantė (rež. A. Južėnas) – 16 val.
3 d. – Užstrigusi paauglystėje (JAV) – 18.10

„7 meno dienos“

Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė. Remia Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos radio ir televizijos remonto fondas, LIETUVOS KULTŪROS TARYBA, SPALDOS RADIJO IR TELEVIZIJOS REMIMO FONDAS